

CRISUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

CUPRINSUL:

24 Ianuarie	CONST. BORC
Soarta omului în circulația materiei din Univers . . .	Prof. TR. TĂMAȘ
„Ungaria revizionistă“ . . .	L. RĂDULESCU
Fundamentele stăpânirii no- astre asupra Ardealului	VICTOR CORDOȘ
Religia și școala primară .	T. PETRILĂ
Filozofia lui Descartes și consecințele ei pedagogice	VASILE TIBA
Ce trebuie să știe o elevă de curs complementar despre îngrijirea copilului mic	Dr. ANTON FEIER
Negativismul contemporan și generațiile trecute	GH. LUȚĂDRĂNIC.
Sonete (pentru Tilda) . . .	N. FLUERAȘ

RECENZII:

„Două aspecte noi ale școlii active“:	FLORIAN STĂNICĂ
„Lecturi intuitive“	
Cronica revistelor	M. M.

Partea oficială

24 Ianuarie

Ideia națională, anterioară reîntregirii neamului,¹⁾ menținută vie printr'o solidaritate spirituală în credința creștină, fortificată de suferințele fanaticilor pe care nu i-a putut înspăimânta închisorile și roțile de tortură, stimulată de multiplele biruinți câștigate de voievozii noștri în contra avizilor după pământ românesc, a avut drept obiectiv și creerea statului nostru național de azi, dar și mai ales realizarea unui naționalism integral. Acest obiectiv cucerit dintr'odată nu și-ar fi putut asigura durabilitatea, iar repetarea evenimentului dela 1600 ne-ar fi sdruncinat puterea de coeziune a solidarității naționale pe încă două veacuri și mai bine. Datorită însă protagoniștilor vizionari cari cu risipă de suflet alimentau ideea pentru întregirea națională, ideile care a format visul de veacuri al moșilor și părinților, răposași pe altarul ei, 24 Ianuarie 1859 a fost găsit ca cel mai potrivit moment pentru unirea celor două țări: Muntenia și Moldova. Pierderea acestui moment ar fi însemnat îndepărtarea pe timp nelimitat a Românilor dela o viață liberă. Teama unei asemenea consecințe a determinat pe Mihail Kogălniceanu cu neofiții săi, ca în perioada electorală a Divanurilor ad-hoc, să lupte pentru casarea primelor alegeri și să facă altele, cari să dea numai doi deputați antiunioniști.

Triumful electoral al unioniștilor n'a înlăturat definitiv asperitățile din lăuntrul Țărilor Române, căci și la a doua adunare a divanurilor odhoc, s'au mai găsit dușmani ai unirii. Cu toate acestea, cei ce purtau în sufletele lor grija pentru soarta poporului român, au recurs chiar la acte de amenințare cu auto-suprimarea (cazul Kogălniceanu) și n'au cedat până când unirea a fost votată.

¹⁾ Naționalism creator de Dr. I. Gobreă.

Deste lucrul cel mai greu, formarea conștiinței naționale, se trecuse. Urma ca să se obțină și ratificarea acestui deziderat din partea puterilor mari. Nici aceasta nu era lucru ușor, pentru că țările profitoare de până aci, se opuneau cu multă îndârjire, la o depălină unire a Munteniei cu Moldova și au condiționat felul de conducere, ca principate unite cu domnitori separați. Rezultatul n'a mulțumit pe reprezentanții muntenilor și moldovenilor. O sugestie divină însă le-a iluminat mințile și încurajați de Napoleon III, marele lor protector, cu riscul oricăror urmări au hotărât a face unirea principatelor, sub un singur sceptru, profitând că, kongresul dela Paris n'a precizat că una și aceeași persoană, nu poate fi domnitorul ambelor țări.

Hotărîrea fermă și irevocabilă a fost pusă în aplicare în ziua de 24 Ianuarie 1859, când și Muntenii aleg Domn tot pe Colonelul Alexandru I. Cuza.

S'a cucerit prima poziție către obiectivul naționalismului integral și ziua de 24 Ianuarie 1859 capătă însemnătatea celui mai strălucit și important eveniment istoric în viața poporului român, constituind piatra de incercare a românismului, în opera de ridicare a neamului mult obișnuit.

Iată pentru ce 24 Ianuarie nu trebuie să treacă neobservat, în vâltoarea de patimi care ne întunecă sufletele, ci să formeze una din cele mai sfinte lecții de istorie națională.

CONST. BORC

Soarta omului în circulația materiei din Univers

Într'un flacon de sticlă punem o soluție de azotat de argint și o eprubetă în care se află acid clorhidric. Il astupăm și cântărim. Răsturnăm, apoi, eprubeta și acidul clorhidric venind în contact cu azotatul de argint, se produce o reacție chimică, din care rezultă corpuri ca clorura de argint și acidul azotic. Cântărim din nou flaconul, ne vom convinge că greutatea a rămas aceeași. Prin o astfel de experiență și multe altele, Lavoisier, creatorul chimiei moderne, reuși să formuleze legea: „în natură nimic nu se crează nimic nu se pierde, ci totul se transformă“.

Într'adevăr în univers, după legea statornicității de Dumnezeu, prezidă principiul conservării materiei și a energiei, — nu se pierde niciun singur atom. Universul, dela atom și până la astre, dela celulă, până la cea mai superioară ființă, nu cunoaște repaos, pretutindeni se desfășoară mișcare, energie, prefaceri și viață.

Atomul, element constitutiv al materiei brute, e însuși simbolul nestatorniciei. După o teorie cu totul nouă, e clădit din sarcini electrice numite electroni, cari trimit în spațiile interatomice și intermoleculare forțe electrice, executând mișcări comparabile cu acelea ale corpurilor cerești. Aceste forțe explică fenomenul de afinitate dintre atomi, de coeziune dintre molecule, revenindu se, în același vreme, la teoria mai veche a atomilor cu cârlige. Astfel fiecărui atom i-s-au fixat un număr de legături de valențe, cu ajutorul cărora se poate combina cu alți atomi. Afinitatea ține atomii grupați în molecule și tot ea face ca ei să iasă din molecule pentru a forma alte molecule, deci alte corpuri, ceea ce desleagă taina mare a nestatorniciei materiei.

Tot acești electroni se svârcolesc și în cazanul mare al soarelui, închegându-se în atomi de corpuri. Au trecut multe milioane, de ani, de când acest mare guvernator al naturii răspândește în toate direcțiile căldura și lumina atât de necesare lumii. Abia există ființă sau colț de pământ, care să se subtragă de influența binefăcătoare a lui. Radiațiunile solare ridică vaporii de apă de pe suprafața intensă a oceanelor și pun în mișcare aerul, pentru a da naștere la acei agenți modificatori externi, cari în fiecare moment modifică aspectul globului nostru. Schimbările, însă, sunt așa de încete, încât viața omului e prea scurtă pentru a le înregistra.

Vaporii de apă din atmosferă sunt luați de vânturi pe deasupra regiunilor de uscat, unde prin precipitare cad sub formă de ploaie, ca apoi să se scurgă spre depresiunile mari ale pământului, pentru a-și începe din nou circuitul.

Apa, în timpul circulațiunii, exercită cea mai puternică influență asupra reliefului. Rocile se desagregă de torenți și văi, — la care acțiune se asociază atmosfera cu vânturile și oxigenul ei, schimbările de temperatură și alți agenți, — și sunt transportate în mare, ca la un moment dat, prin ridicare în masă, formând uscatul, să înceapă acelaș drum pribeag. Prin urmare, materia din preajma noastră, calcarul, argila, cuarțul, sarea etc. circulă neconținți, luând diferite aspecte și înfățișeri. Așa înțelegem nașterea și moartea rocelor, materia însă, circulă mereu.

Aceiași soartă o are materia vie a plantelor și animalelor, care formată din aceleași elemente ale corpurilor din univers, dovedește unitatea ei, totul reducându-se la complexități. Dacă la corpurile brute am remarcat o prefacere înceată a materiei, la viețuitoare fiecare minut aduce o prefacere, viața nefiind altceva decât o mișcare continuă în raporturile moleculare din protoplasmă. University Library Cluj

Pentruca celula să poată îndeplini în organism diferite funcțiuni, se asociază mai multe laolaltă formând diferite țesuturi, cari la rândul lor formează diferite organe. Prin fenomenul asimilației, celula își sintetizează substanțele alimentare pentru a-și fabrica materia componentă. Celulele țesutului nervos absorb în primul rând alimente azotate, iar ale celui muscular grăsimi, glucoză, amidon și altele.

Reacțiunile cari se petrec în celulă, se datoresc intervenției oxigenului, care este absorbit de viețuitoare. Oxigenul arde substanțele carbonate, din care fenomen rezultă materiile netrebuincioase corpului, ca bioxidul de carbon, care este dat afară prin actul respirației. Bioxidul de carbon fiind un gaz asfixiant, ar urma, ca la un moment dat să ne asfixieze, dar plantele, grație clorofilei, îl absorb și întrebunțând energia luminoasă a soarelui îl descompun, pentru a fixa carbonul și elibera oxigenul, făcându-l din nou respirabil. Prin acest fenomen, planta singură, realizează circuitul al unei părți de carbon și oxigen.

O altă parte de carbon rămâne, totuși, în țesutul plantei și animalelor, iar unele plante, în cursul vremurilor geologice, acoperite de sedimente, se carbonizează, — aceasta, însă, nu înseamnă că circuitul carbonului s'ar fi oprit aici. Exploatați căr-

bunii, circulația reîncepe, tot așa țesuturile vegetale și animale moarte, atâcate de bacteriile de putrefacție, se descompun în bioxid de carbon, apă, amoniac, sulfați și fostați. O parte de bioxid de carbon degajat e reluat de plante, iar cealaltă parte cu amoniacul și apa dă naștere la carbonatul de amoniu. Tot așa bacteriile nitrificante, cari trăiesc în pământ, transformă amoniacul în acid azotos, iar acesta tot sub acțiunea acelor bacterii, se transformă în acid azotic, care cu sărurile de potasiu calciu și sodiu formează azotații respectivi, tot atâtea materii minerale, încât cu drept putem spune, că, în adâncime de doi metri, fertilitatea pământului e cauzată de putrezirea plantelor și animalelor, dela cele uriașe și până la microorganismele, abia zărite la microscop. Aceste substanțe mineralizate sunt luate, apoi, de plante și duse la frunze, cele mai complicate laboratoare ale lumii, unde combinându-se cu carbonul din aer, se petrec cele mai complicate sinteze, devenind, din nou, substanțe organice complexe. O parte din aceste alimente sunt întrebuintate de însăși planta, altele trec în corpul animalelor, ca în sfârșit să fie redată iarăși pământului, moartea în acest caz nefiind altceva, decât o punte de deplasare a vieții, pe care se trece din lumea organică în cea minerală. Nu există, deci, o limită între lumea organică și anorganică, una trecând în alta oriunde și oricând.

*

Dela această lege a naturii, nu e dispenzat nici regnul uman. Hrănindu-ne pe socoteala plantelor și animalelor viața noastră, drept dovadă a unității materiei, din univers în substratul ei nu prezintă altceva decât atomi, cari se găsesc și în lumea minerală, contribuind în același măsură la mersul circular al materiei. Aceasta o dovedesc atâtea cimitire învecinate și suprapuse, sau chiar desființate, spre cari privim cu atâta indiferență. Cât de repede știm să dăm uitării chiar pe cei mai apropiați ai noștrii, după cum alții cari ne vor urma, vor privi tot cu atâta indiferență la locul unde carnea și oasele cari ne-au caracterizat, s'au descompus în praf și cenușe. Astfel și viața omului se desfășoară între două rânduri de morți, ai trecutului și ai viitorului.

Dar acest destin al sorții ne-ar face să disperăm, dacă n'am avea asigurarea lui Dumnezeu, că într'o bună zi vom învia. Isus Cristos zice: „Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul întru care toți cei ce sunt în mormânt vor auzi glasul Lui și vor ieși cei ce au făcut bine întru învierea vieții iar cei ce au făcut rele întru învierea osândei“. Iar Sf. Apostol Pavel zice: Căci

precum prin om a venit moartea, prin om a venit și învierea morților, căci precum toți cei întru Adam mor, așa toți în Cristos vor învia“.

Sfinții părinți, învierea noastră o consideră de certă, pentru atotputernicia lui Dumnezeu, care creînd lumea din nimica va putea să învieze și morții. Germinația sămânței în urma fenomenului de putrefacție, amorțeala de peste iarnă căreia îi urmează viața primăvăratecă, răsăritul și apusul soarelui, sunt tot atâtea pronosticuri ale învierii noastre.

Regretatul mitropolit Dr. Vasile Suci în opera sa „Dogmatica specială“ citează o mărturisire a sfântului Ioan Gură de aur: „că atunci când lucrează puterea dumnezeiască nu trebuie să întrebăm cum lucrează“ și apoi continuă. „De altmintelega dupăce în natură nu se pierde nimica, nu se vor pierde nici elementele cari formează trupul nostru din viața aceasta. Adevărat că elementele acestea pot intra în combinația altor corpuri. Dar providența dumnezeiască care voește învierea trupurilor, va purta grije și de elementele necesare la formarea din nou a trupului nostru, mai cu seamă dupăce, pentru alcătuirea din nou a trupului, nici nu sunt de lipsă toate elementele materiale căte le avusesem în viața aceasta, fiindcă ele se schimbă tot în 5—6 ani și fiindcă unele din ele se pot suplini prin alte elemente, fără ca prin aceasta să se nimicească identitatea trupului înviat cu trupul din viața pământească“.

(va urma)

Prof. TRAIAN TĂMAȘ

„Ungaria revizionistă“

Adevăratul aspect al problemei revizuirii tratatelor, sau mai precis al acțiunii de revizuire, duse de către vecinii noștri dela apus, problemă care se mai vântură și acum cu o diabolică persistență, la toate răspântiile internaționale, a fost tratat cu o strălucită, competență și cu un spirit de obiectivitate care i face cinste, de către Dr. S. Fenyés, în lucrarea-i care poartă titlul de mai sus.

Cum agitărea persistentă și incontinuu a acestei probleme, contribuie la creierea unei atmosfere de nesiguranță pentru securitatea noastră națională, și la alimentarea unui curent de învrăjbitre între popoare, se impune nu numai a o respinge, din

capul locului, cu toată indignarea, dar și a fi conbătută cu toată țăria, bazați pe conștiința drepturilor noastre naturale și istorice asupra acestui pământ.

De aceea lucrarea D-rului Fenyés este binevenită.

Printr'o călătorie a contelui Bethlen la Londra, mulți parlamentari englezi, cum și personalități dela Universitatea din Cambridge — unde a ținut o lungă conferință — au fost câștigate curentului revizionist, printr'o falsificare sistematică și vădită a istoriei. Folosind astfel de procedee, a reușit chiar să entuziasmeze mulți profesori și studenți, câștigându-le simpatia pentru destinul „nenorocit“ al poporului maghiar.

Pornind dela arătarea originii neamului său, prin premise false a construit concluzii, în dauna noastră. Iată punctele principale, prin care justifică dreptul Ungariei de a reocupa Ardealul.

1. Ungurii au trăit în Transilvania înaintea Românilor. 2. Aceștia, adică românii, au pătruns în Ardeal în ultimele secole, iar majoritatea pela sfârșitul sec. XVIII-lea și începutul sec. XIX-lea? În alte locuri spune, că Românii s'au stabilit în Ardeal pela sfârșitul sec. XII, în masse mai compacte în Bihor, Maramureș și părțile sudice ale Transilvaniei. 3. În altă parte, conferențiarul spune că: uniunea ungaro-secuiască, n'a încercat optimizarea Românilor, fiindcă aceștia au trecut în Ardeal numai în sec. XVI din cauza exploatării și nesiguranței politice din principate. Așa dar, încurcarea secolilor este evidentă.

4. Românul ca element imigrant n'a fost în stare să înființeze state, ne jucând nici un rol politic în viața Ardealului decât în timpurile cele noi.

5. Această națiune ocupându-se cu creșterea vitelor, n'a avut clase sociale necesare evoluției unui popor și chiar prelații înalți au fost slavi mult timp.

6. N'aveau orașe și o pătură cultă. În satele cu populațiune mixtă, bate la ochi că Românii locuiesc la margine, ceea ce denotă faptul că au imigrat mult mai târziu.

7. Românii, numai datorită generozității poporului maghiar s'au stabilit în Ardeal.

8. Poporul maghiar, are un trecut de milenii, pe când cel român, s'a format în ultimele secole, deci este tânăr.

9. „Supremația economică și culturală au avut-o Ungurii și Germanii. „Deși pierdem acum mult sânge, pentru că politica românească întrebuințează față de minorități procedee balcanice și le atacă nu numai la rădăcinile lor culturale ci și economice, poporul maghiar nu poate fi învins cu forța“ ...

10. Strămoșii noștri, nici când nu s'au gândit, că fugarii pe care i-au primit numai din umanitate și ospitalitate, într'o bună zi, vor alunga pe urmașii lor din casele lor proprii. Or aceasta s'a întâmplat. Pentru generozitatea strămoșilor noștri, recunoștința este, Trianonul "...

Acestea sunt aliniatele discursului său. Luând punctul 1. *Cine a stăpânit mai întâi Ardealul?* O cercetare amănunțită a datelor istorice, face să cadă dela sine pretențiunea maghiară că ei ar fi stăpânit pentru prima dată aceste locuri. Chiar dacă am admite prin absurd că Ungurii au fost primii stăpânitori, nu a-celaș lucru pot susține despre Slovaci, cari au trăit înainte de invazia maghiară, între Drava, Dunăre și Carpați. Dacă ei, nu respectă întâietatea la Slovaci, nu trebuie să revendice acest drept, nici față de Români, când istoria este mărturie că năvălirea Slavilor a găsit poporul românesc organizat în alcătuirii sociale, destul de temenice. Din însuși notările, unor istorici maghiari, relese că: „Valahii“ trăiau aci la venirea lor. De ex., „Anonimus“ a căruia cronică, ori cum ar fi considerată, a fost notarul regelui Bella III, pe la sfârșitul sec. XII, amintește că Românii, viețuiau de secole pe aceste locuri. Alsacia, care a fost stăpânită de Franța aproape 200 ani, a ținut mai mult la această națiune, de cât la cea de un sânge cu ea. Nici astăzi după ce timp de 48 ani a stat sub jug. străin, atașamentul pentru poporul francez nu a fost înăbușit. Pe când Slovaci, Croații și Românii, națiunile oprimate de Unguri, i-au urit cu înverșunarea morții, neputându-se atașa de ei, ci dorind separarea.

2. *Imigrarea Românilor.* Bethlen uită că în timpul revoluțiilor lui Horia, Cloșca și Crișan, au luptat mili de Unguri chiar, pentru desrobirea lor, de sub supremația oligarhiei maghiare. Apoi răscoala de pe la sfârșitul sec. XVI a seculului Gh. Dorzsa prins apoi și pus pe un tron încins. Toate acestea și încă multe altele, sunt mărturii evidente asupra vechimii noastre pe aceste platuri, adevăr istoric care nu va putea fi răsturnat nici odată, de elocvența tuturor conșilor și grofilor maghiari adunați la un loc.

3. Afirmația că, uniunea ungaro-seculască-săsească, n'a putut oprima pe Români din cauza imigrării târzii, cade dela sine.

Nu poate fi nici odată vorba despre o emigrare a românilor în Ardeal, după înfăptuirea acelei uniuni. Ba mai mult, se știe precis că numărul Românilor din Ardeal la acea dată era mai mare decât al celor 3 națiuni împreună și situația politică din principate, nu era insuportabilă în sec. XVI, când se

dă ca dată, imigrarea în Transilvania. Insuperabilă în acel timp era starea țăranilor în Ungaria. De atunci, tendințele de suprașare turcească luau proporții îngrijorătoare. Apoi populația românească prin sec. XVI, atinse cifre mai mari. Dovadă, titlul de „voevod“, pe care-l luau domnii Ardealului. Dela sfârșitul sec. XII, cărmululor acestui ținut, s'a intitulat voevod — fiind de origine românească, marcând astfel, această influență. De când în părțile Timișane, cărmululor se intitulă „ban“ — cuvânt de origine slavă. Aceasta dovedește că „influență“ nu poate avea un popor de imigranți, ci de „authotoni“. (Dr. Fényes.) Uniunea celor trei naționalități, avea ca scop distrugerea Românilor, pentru a nu se creia, a patra naționalitate privilegiată. Maghiarii cu Sașii, nu s'au simpatizat niciodată. Secuții erau continuu în discordie și lupte cu ei. Alianța în trei, urmarea acelaș scop: servilizarea Românilor.

O colonizare românească, tot a existat însă; a cnejilor Aceștia, deși plugari, trebuiau să fie gata pentru serviciul ostășesc. Unul din ei, a fost Șerban, bunicul lui Ioan de Huniade. Sigismund, a colonizat regiunile sudice, amenințate de Turci și Sârbi și Bosniaci.

Conducătorii acestor „coloniști ostași“, au ajuns demnitari latifundiați. Dovadă: Ioan Huniade, Matei Corvin, cari sunt considerate dintre cele mai mărețe figuri din Istoria Ungariei. E dat ca sigur, că mulți magnași originarii din Ardeal, cu predicate ardelenesti, sunt de origine română.

Matei Corvin, a întemnițat pe voevodul Ardelean Csupor, pentru exploatarea neumană a țăranilor secuți și românilor, condamnându-l la moarte. Scăpase totuși de sentință, fiindcă Matei Corvin „a fost singurul domn care n'a aplicat efectiv pedeapsa cu moartea“.

4. Poporul român n'a avut, în trecutul Ardealului nici un rol politic. Această afirmație, până la un punct, poate fi considerată veridică. Deoarece acel rol revenea numai claselor aristocrate. Nobilime română nu există, iar cei cari obțineau aceste titluri, erau considerați Maghiarii. Deci, poporul român nu putea avea vreun rol politic, de moment ce-a fost exclus din această viață.

Așa necultivat însă a rezistat cu 100 de ani mai mult învaziei turcești, pe când cel maghiar la primul atac al lor la Mohacs, la 1526, a fost prefăcut în pașalâc turcesc!

Iată rutina politică a lor!

5. Clasă de comercianți și industriași n'au Românil, dar nici poporul latifundiarilor. Chiar în Ungaria comerțul este exercitat de Armeni, Macedoneni, Germani, Boemi, Greci și Evrei.

6. *Topografia satelor* cu Români la margine, dovedește că au fost oprimați. Căci, numai cei sărăciți ajung astfel.

7. Oligarhia maghiară, a avut nevoie de munca și vitele țăranelui nostru și de el, ca ostaș. Astfel, un Român, uncul, dintr'o serie întreagă de regi — Matei Corvin — s'a interesat în toată lumea pentru înflințarea unela, din cele mai frumoase biblioteci de pe atunci, nesalvată, când invazia turcească a pătruns în Buda-Pesta.

8. *Ungaria are un trecut milenar și poporul nostru este tânăr.* Națiunea maghiară ori va scăpa de latifundii, ori va pieri îspășind un trecut de tristă amintire.

În felul acesta n'are viitor; pe când al nostru, îl are înalte.

9. Politica românească, nu întrebunțează procedee balcanice față de minorități. Nu se numără întemnițări, schingiuiri, nici una, nici un tron înroșit etc. La noi apar ziare ungurești. Ideile lor sunt exprimate în libertate deplină.

10. *Trianonul este o recompensă meritată.* În timp de o mie de ani, poporul maghiar, ar fi putut să se apropie sufieteste, de celelalte naționalități. El singur, a aruncat ura și sămânța discordiei. — Români au dorit întotdeauna apropierea de ei. Chiar Avram Iancu, la Abrud, a vrut să depună jurământ de credință, Constituției maghiare, când a fost atacat de Hatvani. Nicolae Bălcescu a iubit această națiune la fel; scria lui Ghica; „mi se rupe inima când văd pe bieții Unguri și însuflețirea lor“... Magnatul maghiar, nici odată însă n'a simțit dragoste, nici pentru țăranel ungur; așa ca orice simpatie frățescă era inutilă.

Justificarea acestei atitudini ostile a aristocrației față de ad vărata națiune maghiară, își are explicarea în faptele istorice, cu o vechime considerabilă. Ungaria în sec. XI era amenințată de Imperiul bizantin din răsărit, iar din apus de Germani. Impărăția bizantină a fost împiedicată în mersul ei de cucerire, prin stabilirea Slavilor în Balcani. Rămânea, influența directă a Imperiului german, care prin prelații lui, a și contribuit la creștinarea Ungurilor. Pentru acest motiv, împărații își susțineau pretențiile de stăpânire în Ungaria.

Ștefan cel Sfânt, primul domn creștin, nu recunoștea acest drept, având chiar războiul cu împăratul Konrad. Fiind dușmănit, din cauza creștinării, de aristocrația autohtonă, pentru a-și

asigura liniștea internă, a adus cavaleri străini, îmbrăcați în zale, pe cari impropletându-i, îi maghiarizează.

Aristocrația de azi, își are origina în acești străini, cari au format cea mai inversunată „națiune maghiară”, compusă din 300 de magnați.

Aceste puncte, în general, formează dezideratele Ungurilor.

(va urma)

LIZICA RĂDULESCU

Fundamentele stăpânirii noastre asupra Ardealului

1. Argumentul istoric și prioritatea etnică. 2. Natura juridică a dreptului de stăpânire politică și ideea de necesitate a stăpânirii românești

Românii stăpânesc Ardealul în virtutea *dreptului natural*, a dreptului divin. Aceasta este concepția pe care o credem cea mai serioasă, dintre toate câte s'ar putea invoca pentru „legitimarea” stăpânirii românești asupra Ardealului.

Pentru un popor de o atât de impunătoare vigoare, de o atât de îndelungată rezistență etnică și de o *putere de asimilare* atât de desăvârșită încât e aproape unică în istorie, acest argument, adică acela al dreptului natural, ni se pare judicios și suficient.

Dar Românii sunt un popor de viță latină. Și Latinii vechii *Quiriți*, erau un popor de logică strictă, un popor raționalist, dar și exclusivist și fanatic, în sensul că mai ales în dreptul lor, erau mai de grabă dispuși să devină ridicoli, decât să renunțe la forme procedurale, la ceremonii litigioase și la gesturi grandilocvente, anticipat stabilite (Cine a urmărit dreptul roman s'a convins pe deplin de acest lucru). Ei bine, această pacoste a căzut pe capul Românilor și Francezilor, dar de care Italienii s'au debarasat. Căci dacă am moștenit ceva dela poporul italic, *adânc permanent și temperamental*, atunci această mentalitate ni se pare cea mai înăscută, mai de obârșie.

Numai așa ne explicăm mania formalităților, a gesturilor mari și inutile, înclinarea de a ocroti interesele cele mai fundamentale numai prin artificii juridice internaționale, în sfârșit acea mentalitate, penibilă pentru un popor tânăr, de a căuta mereu să se *legitimeze*, să se *justifice*, asupra unor condiții de-a-dreptul existențiale. Lipsiți de această mentalitate nu s'ar face, de sigur, atâta *pricină și jurisprudență* din chestia Ardealului.

Căci mai trebuie, oare, *justificat, legitimat* dreptul la viață, dreptul la existență? — Drepturile de stăpânire politică, dreptul

de libertate și independență națională nu se legitimează prin riposte verbale și febre oratorice. Acelea se apără cu spada.

Totuși fiindcă e atât de îndătinată la noi concepția „justificării” stăpânirii noastre asupra Ardealului, nu ne vom împotrivi, în cele din urmă, în mod fățiș, acestei atitudini, ci vom analiza, principal și practic, *natura juridică a dreptului de stăpânire* și vom fixa *condițiile biopolitice* de care se poate prevala stăpânirea românească în Ardeal și „părțile ungurene”.

Argumentul istoric și prioritatea etnică. — Austro-Ungaria era compusă din nu numai puțin de nouă naționalități ¹⁾. Naționalitățile sub-dominante aveau toate o conștiință istorică proprie, iar incorporarea lor în Monarhie era *silnică* și realizată prin mijloace independente de voința lor.

Unde mai punem că în provincii întregi naționalitățile oprite constituiau *elementul preponderent* din punct de vedere statistic și din punct de vedere al tradițiilor istorice. Această preponderență se poate urmări, de-al lungul istoriei, încă din momentul invaziunii maghiare. Așa Ardealul era românesc la venirea Ungurilor. Năvălitorii au trecut mai departe; cei care au rămas, cu tradiții de organizare socială mult inferioare, au fost asimilați. Ungurii, însă, instigați de Papalitate căreia îi datorau existența și civilizația de mai târziu, au cucerit Ardealul în mai multe etape. *Dar pentru a stăpâni singuri nu s'au simțit în stare. Au recurs nu odată la ajutor strein D. N. Iorga scria atât de judicios ²⁾.*

Este foarte sigur, că până la începutul secolului al XII-lea n'a fost așezare temeinică ungurească în Ardeal și s'a mărginit penetrarea ungurească numai la unghiul vechiului Bălgrad, de creațiune slavo-română, pe locul, fără îndoială al unui burg de extremă graniță al mărcii carolingiene. Acolo s'a așezat episcopul, ostașii cari apărau cetatea, stăpânind numai populația dimprejur, care stătea și sub cărja episcopului și subt sabia apărătorului militar al cetății. De acolo s'a întins stăpânirea ungurească asupra Ardealului, în împrejurări foarte grele.

Nimeni nu ocupă o țară decât din prisosul lui. Mai ales în timpurile vechi, când stăpânitorii popoarelor nu erau mânați de ambițiile celor din epoca modernă și când ca să colonizeze Sudul Ardealului, Ungurii au fost nevoiți să aducă pe „Flandrii de la Rhin”, își poate închipui cineva că nu prisosul rasei ungurești a fost cel care a ocupat Ardealul.

De altă parte, în toate părțile unde regii unguri, au conferit vre-un privilegiu, au acordat vre-o diplomă, sunt amintiți și Românii.

În Bihor, de exemplu, Românii sunt menționați încă în secolul XIII și XIV, ca iobagi la posesiunile capitlului dela Episcopia catolică maghiară. Se știe că regii maghiari au înfeudat cu moșii întinse episcopiile catolice. Se cunoaște de asemenea condiția socială a iobagilor sub regimul feudalității. Iobăgia Româ-

¹⁾ A. C. Popovici: La Question roumaine en Transylvanie et en Hongrie Paris, 1918.

²⁾ N. Iorga Români și Slavi, Români și Unguri; cit. St. Lupșa: Catolicismul.

nilor era însă, oarecum diferită. Era impusă de neam străin. Tot d. N. Iorga, făcea odată, în această privință, următoarea clară argumentare: „Istoria omenirii ne învață că unde un popor asuprește pe altul, cel asuprit e cel de baștină“.

Prioritatea și preponderența etnică a Românilor din Ardeal a fost tot timpul constatată în mărturii române, maghiare și străine. Libertățile publice au fost însă permanent refuzate pentru Români. Tratatetele de pace din 1919—20, nu au făcut decât să înceteze „abuzul Statului împotriva națiunii.

Dar proprietatea etnică a Valahilor în Ardeal e confirmată și de legile lingvistice și filologice. Filologii au stabilit că limba română, mai bine dialectul daco-român, este de formație *cisdanubiană*. Dacă formațiunea noastră lingvistică ar fi trans-danubiană, anumite particularități dialectale, totuși importante și proprii dialectelor române din Sudul Dunării (Th. Capidan socotește graiul Meglenilor ca dialect) ar trebui să fie, atunci, comune și limbii române propriu zise. Or, continuitatea lingvistică implică în mod necesar pe cea etnică.

*

Ideia de necesitate a stăpânirii românești. — Dar în afară de lipsa continuității etnice, care ni se impută și în afară de dreptul lor vechiu de cucerire, (Ungurii invocau, recent, necesitatea efectuării plebiscitului, adică consultațiunea voinței colective a populației ardelenene, pentru o mai justă remaniere teritorială a Ardealului (*territorial adjustments*).

Practica plebiscitară, la o zi fixă, s'a dovedit, însă, nu odată în alte ocazii, dăunătoare. Căci plebiscitul, ca orice consultațiune a voinței colective, scormonește patimile politice, nu exclude nici ingerințele administrative și contribuția demagogiei interesate.

De altă parte plebiscitul devine superfluu când voința colectivă este unanim îndreptată într'un anumit sens, când manifestările spontane, periodice și permanente ale poporului, lasă ca să se întrevadă sentimentele și năzuințele de care acesta este purtat. Ideia de auto-determinare, ca expresie a voinței colective a naționalității române, s'a manifestat categoric încă înainte de 1918. (Date detaliate în: Dr. G. Moroianu: „Les luttes des Roumains Transylvains pour la liberte et l'opinion europeene“, Paris 1933).

Plebiscitul, după cele mai întemeiate concepții (Pasquale Fiore, H. Hauser, Esmem) este necesar numai atunci, când ar exista o vădită îndoială asupra sentimentelor și năzuințelor politice ale populației, în ceea ce privește remanierele teritoriale.

Intr'adevăr plebiscitul are de scop a legitima transferurile de suveranitate, prin afirmarea sentimentului național. „El este deci inutil totdeauna când acest sentiment nu este îndoelnic“ (Louis le Fur). Aceasta este funcțiunea juridică a plebiscitului.

Or, mai era nevoie în Ardealul românesc de un plebiscit? Nu era unanimă expresia voinței colective pentru unire? Nu s'a proclamat oare Unirea Ardealului cu Pătria, în mod *necondiționat*?

— Este îndeobște cunoscut că, în Transilvania, *Românii erau priviți ca eliberatori.*

Este de aceea, explicabil de ce tratatul dela Trianon din 4 Iunie 1920 nu a prescris plebiscite. Dar nu numai la noi, nu s'au prescris plebiscite. Nu s'au făcut nici în *Boemia, Moravia, Silezia, Stiria, Corinthia.* Tirolul meridional a fost cedat, prin tratat, Italiei, fără plebiscit, din interese strategice.

O singură opreliște se poate, însă, într'adevăr imputa autorilor tratatelor de pace din 1919-1920, în ceea ce privește libera determinare a voinței naționale. O găsim în tratatele dela Versailles și Saint-Germain. Anume prin art. 80 din tratatul dela Versailles și 88 din tratatul dela Saint-Germain, se interzicea Austriei de a se alipi de Germania, fără consimțământul Societății Națiunilor, fiindcă, după concepția autorilor tratatelor, așa cerea dreptul superior al umanității. Această concepție realizată în cazul Austriei î-i caută un fundament juridic și în tendința autorilor păcii de a realiza un maximum de securitate juridică pentru noua ordine juridică internațională.

Din considerațiunile de mai sus, un fapt rămâne cert. Acela că autorii tratatelor de pace, de câte ori au avut convingerea asigurată că *organizarea juridică a națiunilor* în State noi se poate efectua fără plebiscite, de atâtea ori plebiscitul a fost eludat, înlăturat.

În speță, plebiscitul, propriu zis, nu a fost instituit nici pentru cesiunea teritorială a Ardealului față de România.

Remanierele teritoriale ale tratatului dela Trianon nu sunt izvorite însă din ideia de penalitate față de Ungaria pentru inițiativa agresiunii, — declanșarea războiului, — nici atât din ideia responsabilității civile, care este imputabilă pentru daunele cauzate cari reclamă reparațiunile, ci mai ales din arzătoarea necesitate de a se da o *organizare juridică și temeinică a păcii*, o organizare bazată desigur și pe respectul principiului național și a condițiilor biopolitice a Statelor în cauză³⁾

Fundamentul juridic al stăpânirii românești asupra Ardealului și-a găsit astfel expresia în tratatul dela Trianon. Acest fundament juridic al tratatului este cu prisosință relevant, căci tratatul dela Trianon nu este o operă de răzbunare. El respectă condițiile normale de existență ale învinsului și nu exclude posibilitatea unei colaborări necesare pentru redresarea economică, oarecum zdruncinată pentru popoarele danubiene.

Ungaria, însă, se depărtează de calea care singură o poate salva: aceea a cooperării în mod pașnic, în cadrul unei confederații economice a Statelor din basinul dunărean.

În sfârșit, tratatul dela Trianon este aplicațiunea tipică a doctrinei franceze, recent moderne, de drept internațional, anume aceea că oricare Stat trebuie să năzuiască a fi „personificare juridică a națiunii“ în chip cât mai desăvârșit. Și în urma tratatului din 1920. Statul maghiar este într'adevăr personificarea juridică a națiunei

³ George Sofronie: Principiul naționalităților în tratatele de pace din 1919—1920, București 1936.

maghiare, după cum cel român, reprezintă juridicește națiunea română, dominantă *numeric* în tot cuprinsul țării. Pentru procentul disparent de minorități etnice, trebuie să se știe însă că noi am suferit umilirea de a ne fi obligat la protecțiunea aceloră, atunci când alte State cu minorități au fost dispensate de această capitulare.

În acest sens credem că aserțiunea lui Take Ionescu: „*nicio-dată, în cursul istoriei n'a fost învingător mai generos cu învinșii, decât au fost învingătorii din războiul mondial*“, este perfect îndreptățită.

Să reținem însă că pe lângă dreptul nostru de cucerire și pe lângă faptul proprietății etnice, Românii se mai pot prevala indiscutabil pentru stăpânirea Ardealului și de principiile admise de *dreptul ginților*, adică: întinderea suveranității până în limitele fixate de granița, aproape absolută, a limbilor⁴⁾ de ideea de liberă autodeterminare în marginile necesare și recunoscute definitiv de conștiința juridică a umanității civilizate.

VICTOR CORDOȘ

Religia în școala primară

A trecut și a o mie nouă sute treizeci și șasea aniversare al celui mai mare eveniment din istoria lumii, „Nașterea Domnului Isus Christos“. S'au repetat de atâtea ori împrejurările în cari Părintele ceresc a luat chip omenesc numai pentruca să arate omenirii în forma cea mai clară, drumul păcii, al bună-învoiri, al liniștei și al înfrățirii, pe care omenirea va putea progresa, iar progresând se va înălța și înălțându-se, se va mântui.

Dela începutul ei și până în zilele roâstre, omenirea a realizat progrese cu adevărat. Mântuirea însă, n'a putut fi găsită, pentrucă nu s'a realizat înălțarea. Pentru înălțare, nu-i deajuns tehnică, viteză, economie, ci mai ales tăria care-i permite omului ca în raporturile sale cu semenii, să iasă pe deasupra materialismului și să se apropie de divinitate. Omenirea se va înălța pe măsură ce impulsunile și instinctele fiecăruia vor fi schimbate, prin educație, în obișnuințe de acțiune socială, deci în caractere. În privința acestor impulsuni, omenii nu sunt la fel înzestrați, dar fiecare posedă un capital de tendințe cari îl silesc să meargă înainte.

Problema educațiunii — spune I. G. Marinescu în traducerea din John Dewey — stă în a descoperi acest capital și a-l folosi în așa chip ca să creeze feluri de acțiuni hotărâte, obișnuințe morale. Pentru aceasta educatorul e dator să procure con-

⁴⁾ Concepția racio-lingvistică sau erudită a teoriei naționalităților.

dițiuni cari să stimuleze aceste tendințe și impulsuni". Această stimulare va produce energia necesară în executarea unei acțiuni voluntare. Ea, energia va crește ori va scădea în raport cu libertatea ori stăvillirea ce-i vom creta. Copilul strunit mereu, — nu înțelege ce-i mai rămâne de făcut. „Nu face asta!“ „Nu pune mâna!“ „Nu-i pentru copil!“ ș. a. este o morală negativă, care duce la pasivitate, indiferență, frică, tot ce trage spre pământ. În loc de acestea, trebuie să sporim încurajările la acțiune: „Ce frumos ar fi să facem asta!“, „ce plăcere ai face mamei, dacă i-ai face surpriză prin executarea cutărui mic servici!“ Aceasta duce la acțiune, la curiozitate, la curaj, la tot ce descătușază de pământ și înalță spre cer. Aceasta este metoda prin care putem sădi toate virtuțile morale în sufletul copilului, prin care apropiem pe om de Dumnezeu.

Când intră copilul în școală, are noțiunea de Dumnezeu. Felul în care percepe copilul Dumnezeirea însă, depinde de imaginația lui și de forma în care i l-a sădit mamă-sa. Școala are menirea să clasifice aceasta, însă nu prin a filozofa Dumnezeirea ci prin dezvoltarea sentimentului moral, trezind în copil încrederea în atotbunătatea, atotertarea și dreptatea Dumnezeielască.

Pentru atingerea acestui scop, școala are la îndemână programa analitică. Programa este dată principial, pe capitole trimestriale și titluri de lecții. Modul de a o transforma însă în mijloace educative cu adevărat, este lăsat la aprecierea învățătorului.

Am auzit o lecție de religie la cl. I-a. Scopul: „Să facem numai bine“. Mijlocul: „Istorieară morală“ (Șoarecele, broasca și barza). Copii erau atenți. Aveai impresia că într'adevăr s'a atins coarda sensibilă care vibrând a adăugat o notă mai sus în gama bunății lor. Când propunătorul descria nenorocirea ce și-a cretat-o broasca singură prin viclenia ei, atunci când barza apucând pe bietul șoarece de pe luciul apei, o târâse și pe ea, un copil sări energic din bancă și strigă satisfăcut: „Și eu am omorât o broască astăvară în grădină!“ Era izbucnirea revoltei care fusese alimentată de ura împotriva broaștei. Era tocmai ceea ce nu voia propunătorul, care se străduia să-i facă pe copii a înțelege că: „să nu facem ca broasca, fiindcă ne pedepsește Dumnezeu“.

Istorieare ca aceasta sunt multe. Există chiar și o broșură care cuprinde istorioare morale pentru cl. I-a ca: „Varul, Lanțul, Cireșele, Orbul ș. a.“ Sunt și pentru cl. II-a „Potopul, Tur-

nul Babel, Robia egipteană". Sunt și pentru cl. III-a „Suferințele lui Iov, Daniil, Seceta din timpul Sf. Ilie". Toate sunt pilde cari dacă nu le dăm interpretarea necesară, ele nu contribuie cu nimic la formarea caracterului, ci chiar din contră, pe lângă că discreditează religia, neagă atotbunătatea și atotiertarea Dumnezeirii. De cel bun îl iertăm toți și nu ne supărăm pentru binele ce ni-l fac. De cel ce a săvârșit o fără de lege, larăși, știm și noi cum să-l pedepsim. Dar dacă și Dumnezeu face la fel, atunci cu ce curaj se poate aproia cineva de El ?!

Dumnezeu este tocmai creația, este pozitivul și spre el nu se poate îndrepta copilul prin negațiuni, prin exemple de dușmănie, ci prin pilde de bunătate necondiționată, de ertare și de dreptate tuturor.

Se va obiecționa poate că aceasta e greu de explicat copilului. Nici nu-l nevoie de explicație. El trebuie să știe că Dumnezeu ajută fiecărui om să facă binele peste tot. Unii oameni însă, cred uneori că pot face câte ceva și fără Dumnezeu. Atunci greșesc, pentrucă singuri nu se pricep să facă lucrul bun. Greșala lor poate fi mare și poate aduce rău. În aceasta, în loc să ne contrazicem, negând bunătatea lui Dumnezeu, se evidențiază binefacerea și ajutorul Său. Răul apare ca o consecință a faptelor tale lipsite de lumina divinității. Ca să nu o pățești, vei căuta călăuza, întrebând de mama, tata, învățător, preot etc. dacă e bine să faci așa ori așa. Întrebarea aceasta repetată astfel, are să și-o pună copilul lui însuși când va ajunge la maturitate. Ea va fi pivotul conștiinței sale și normal fiind, niciodată nu va fi nevoit să ceară „minteia românului cea de pe urmă".

Pentruca să ajungem aici însă, nu trebuie să începem prin a opri pe copil să nu facă cecece e rău, ci îndemnându-l să facă cecece este bine. Copilul este cași un motor care se pornește ușor, dar se oprește foarte greu. De multe ori avem impresia că-l avem în mână, pentrucă face liniștit, stăpănit de privirea noastră. Dacă nu-l interesează cecece facem, atitudinea lui este un moment de acumularea energiei care va izbucni mai vulcanic la ridicarea stăvilărilor. Văzându-se scăpat, va lua drumul indicat de noi, sau dacă nu i-am dat nici o indicație — oprindu-l să nu facă, — va repeta faza de desvoltare a omenirii corespunzătoare vârstei lui „Cheltuind o enormă cantitate de energie într'o muncă care ar fi zadarnică, fiindcă s'ar repeta greșelile inevitabile făptuite de înaintașii noștri în dobândirea cunoștințelor lor intime" cum spune Kerschensteiner.

Înțelegem deci că în locul istorioarelor cu pedepse, sunt recomandabile istorioarele care trezesc copiii la acțiune, iubire și sinceritate. O lecție de religie în acest gen ar putea fi următoarea :

„Istoriea morală“.

Scopul: „Iubirea de aproapele“. Povestea celor trei fluturași (prelucrată).

Introducerea. Scurtă convorbire cu copiii, pe un ton deosebit de blând, care să liniștească spiritele. Ex. Copiii! Aș vrea să ne spună unul cum se roagă el seara! I se va cere copilului să facă întocmai cum face acasă: (să țină mâinile cruce, să privească blând etc.) Acum să spunem cu toții rugăciunea care o spunem dimineața la școală! Se execută cași individual Unde ați văzut voi că să roagă oamenii toți odată? În ce zi se duc la biserică? Care a fost la biserică? Unde priveau oamenii? Cine spunea rugăciunea cu glas tare? Unul sau doi copii, vor fi lăsați să-și spună impresiile dela ultima slujbă bisericască, la care au asistat. (Cu această ocazie, înv. poate afla dela copil diferite trăsături ale caracterului în dezvoltare).

Anunțarea. Acum, am să vă povestesc și eu ce am auzit odată la biserică.

Tratarea. Erau trei fluturași: unul roșu, altul galben și altul alb. Sburau prin grădină din floare în floare, jucându-se. Nici n'au băgat de seamă cum s'a ridicat un nor, a ascuns soarele și a început a ploua. Fluturașii speriați, au sburat să-și caute loc de ascuns. Au ajuns la un trandafir roșu și i-au spus: „Jasă-ne să ne ascundem sub floarea ta“. Trandafirul le-a răspuns: „De tine fluturaș roșu te las, pentrucă ești roșu ca mine, însă pe ceilalți nu-i primesc“. Fluturașul roșu l-a spus atunci: „Dacă nu primești pe prietenii mei, nu întru nici eu“. Au sburat mai departe și au ajuns la un trandafir galben. I-au cerut voie și acestuia, dar și el le-a răspuns: „pe tine fluturaș galben te primesc, pentrucă ești galben cași mine, dar pe ceilalți nu primesc“. Fluturașul galben a spus: „dacă nu primești pe prietenii mei, nu întru nici eu“. Dacă a văzut Dumnezeu cât de mult se iubesc cei trei fluturași, a făcut să înceteze ploaia. Soarele a ieșit de sub nor, a încălzit aripile fluturașilor și le-a uscat. Fluturașii, foarte veseli au început a sbura iarăși din floare în floare... (Un moment pauză...)

Cine vrea să povestească despre cei trei fluturași? Un copil va fi ajutat să povestească bucată în întregime. Apoi încă

unul, ajutat de colegii săi. Copiii vor fi făcuți atenți că vor ajuta colegului lor și pentru aceasta va trebui să urmărească cu toții și fiecare va ridica mâna când va vedea că trebuie ajutat. Va mai povesti unul în același mod, apoi

Incheerea. Care poate spune cum a spus fluturașul roșu? Altul să spună cum a spus fluturașul galben? Deci, cum volau ei să se ascundă de ploaie? Ce putem spune despre ei dacă le plăcea așa de mult împreună? Cine i-a scăpat când a văzut că sunt buni?

Aplicarea. Voi, cu cine trăiți bine cum a trăit fluturașii? Dar cine nu are frați și surori, cu cine trăiește bine? Dar la școală? Pe cine are mai buni prieteni cuibul I? Dar cuibul II? Dar cuibul IV? Acum, să vă grupați în fiecare cuib câte 2. Primii doi să fie fluturași roșii. Cei alți doi să fie fluturași galbeni și ultimii doi să fie fluturași albi. Vreau să văd în săptămâna aceasta, cari fluturași vor putea câștiga mai mulți prieteni. Să spuneți povestea și acasă!

T. PETRILĂ

Învățător Șc. de aplicație Oradea.

BCU Cluj / ~~Central~~ University Library Cluj

Filozofia lui Descartes și consecințele ei pedagogice

Filozoful francez Descartes este unul dintre gânditorii de elită a secolului al XVI-lea, care prin magistratul său sistem filozofic, a contribuit, în mare măsură la întemeierea filozofiei moderne.

Descartes s'a născut prin anul 1596. Își face studiile într'oa școală lezuită care creștează urme adânci în sufletul lui, urme cari mai târziu vor determina natura sistemului său filozofic. În lucrarea sa „Discours sur la Méthode“ Descartes, se plânge contra culturii timpului său și contra culturii tradiționaliste, acuzându-le că dau tineretului elemente de cultură nesigură, ori lipsite de coeziune, în contradicție unele cu altele, ori considerate împreună deși sunt în opoziție.

Având prin urmare siguranța că școlile lezuite nu influențează cu nimic asupra sufletului, spre a-l pregăti pentru viață, într'un moment de adâncă reflecție, Descartes renunță la tot bagajul cunoștințelor sale dobândit în școlile lezuite și în același

timp la o atitudine de îndoială față de cultura propovăduită de timpul său prin școlile iezuite.

În acel moment de adâncă reflecție, se naște sistemul său filosofic având ca punct de plecare îndoiala, *scepticismul*.

Scepticismul lui Descartes manifestat în faza întâia prin îndoială față de repercursiunea culturii iezuite asupra sufletului, nu este un scepticism adevărat, ci mai mult un scepticism metodologic, măsurat, echilibrat, cu ajutorul căruia Descartes va încerca să pună bazele adevăratei științe.

Reținem faptul, că faza întâia a scepticismului lui Descartes se caracterizează printr'o atitudine de îndoială față de elementele de cultură a timpului său.

După ce ia această atitudine de îndoială față de valoarea culturii timpului său, Descartes încearcă să aprecieze valoarea culturii dobândită de individ cu propriile-i simțuri și cu ajutorul rațiunii intransigente, neadmițând ca în interpretarea dată realității de individ să se amestece vreun factor extern care ar putea să denatureze interpretarea respectivă.

În această încercare, Descartes ajunge la concluzia că nici cultura dobândită în felul arătat mai sus, nu valorează mai mult ca cea tradiționalistă a timpului său, pentru că individului îi este imposibil să cunoască realitatea, lumea, așa cum este, deoarece organismul nostru psiho-fizic e așa construit încât denaturează realitatea percepută de noi cu simțurile. Fiecare cunoaștem o lume aparte, corespunzătoare organismului nostru psiho-fizic corespunzătoare sistemului nostru nervos. Sistemul nervos ne dă intuiția lumii prin impresiile simțurilor, impresii care în majoritatea cazurilor nu coincid cu realitatea.

Adeseori simțurile crează o lume internă fără motive externe de perceput.

Ce altceva sunt iluziile, halucinațiile, acele ademenitoare, fata-morgane etc.

Din moment ce organismul meu — zice Descartes — schimbă realitatea după bunul lui plac, sunt obligat să mă îndoiesc că pot cunoaște lumea așa cum este.

Aceasta este a doua fază a scepticismului filosofic la Descartes.

El însă nu se oprește nici aci, ci trece prin toate fazele importante ale scepticismului filosofic.

Faza a treia și ultima a scepticismului lui Descartes se evidențiază când se întreabă dacă lumea percepută și interpretată fals de simțurile noastre, nu poate fi apropiată de lumea reală

prin intermediul și cu controlul rațiunii, care adeseori impune judecății omenești adevăruri de-o țărle ce nu admite discuție. Așa spre exemplu sunt axiomele matematicii, pe cari mintea sănătoasă trebuie să le admită.

Descartes nu se lasă intimidat de aceste adevăruri și își zice: dar dacă judecata mea e în așa fel alcătuită, încât îmi prezintă drept adevăr o eroare și viceversa! Așa dar, mă îndoiesc de orice adevăr al rațiunii mele și în consecință și de axiomele matematice.

Aceasta este ultima fază, nu numai a scepticismului lui Descartes ci a scepticismului filosofic absolut, căci dacă am ajuns să ne îndoim până și de adevărurile acceptate de toate mințile sănătoase, nu numai că ne îndoim de existența lumii concepută de simțurile noastre, ci ne îndoim formal de existența unei lumi în afară de noi.

Dacă Descartes s'ar fi oprit aci ar fi rămas un filosof sceptic în sensul strict al cuvântului. El însă la scepticismul ca punct de plecare în reflecțiile sale filosofice — am spus și la început — cu scopul de-a găsi elemente sigure, cu care să poată clădi știința, o știință demnă, dreaptă, nu ca cea dezechilibrată a școlilor tradiționale iezuite.

Și ca să-și ajungă scopul, caută în însăși negațiunea a tot ce e în afară de noi, o afirmație care să-i dea primul punct sigur pentru a reclădi știința pe care o detestase.

Eu — zice Descartes — care mă îndoiesc de existența lumii percepută de simțurile mele, eu care mă îndoiesc de adevărurile matematice, eu care neg formal totul, cuget, căci alințerți n'aș putea să mă îndoiesc. Din moment ce cuget trebuie neapărat să exist, căci altfel n'aș putea cugeta. Așa s'a născut faimosul principiu, fundamental în filosofia lui Descartes „*Cogito, ergo sum*” — cuget, deci exist — sau „*Dubito ergo cogito, cogito ergo sum*”. De vreme ce mă îndoiesc de existența lumii, cuget și dacă cuget, exist.

„Pot să mă îndoiesc de existența lumii, dar nu pot să mă îndoiesc de existența aceluia care se îndoiește de existența lumii, acela trebuie să existe, căci dacă n'ar exista el, n'ar exista nici îndoiala asupra lumii” (G. G. Antonescu).

Faptul că mă îndoiesc de orice, chiar și de mine însumi, îmi dă o primă afirmațiune sigură: existența individului cugetător, care este prima cunoștință sigură în reflecțiunea sceptică a lui Descartes, ca punct final a atitudinii sale sceptice.

Unii critici i-au adus lui Descartes înviunirea, că în virtutea principiului său „Cogito ergo sum“, existența sa deriva din cugetare, ceiace e un non-sens, pentrucă e clar ca lumina zilei că prima dată trebuie să exist și numai după aceea volu putea cugeta. Critica e deci neîntemeiată.

Într'adevăr existența este *baza reală* a cugetării, căci nu poți cugeta decât dupăce exiști. Cugetarea la rândul ei, este *baza de cunoaștere a existenței*. Fără această bază de cunoaștere individul n'ar avea intuiția existenței sale. În realitate — dacă nu fimem seama de scepticismul lui Descartes — lucrurile se petrec în felul următor: *întâi exist și numai după aceea cuget*.

Dacă Descartes și-ar fi întemeiat principiul raportându-se la persoana altuia, nu la persoana lui, înviunirea criticilor ar fi dreaptă, căci simțurile noastre ne arată întâi că individul *există*, pentrucă-l vedem, și după aceea, comparându-l cu noi, ne închipuim că și *el cugetă*. Descartes raportează însă reflecțiile sale filosofice la persoana lui după ce neagă totul, după ce se neagă pe el însuși. În cazul aceasta procesul psihic e următorul. În zadar exist eu prima dată, dacă nu am facultatea psihică care să-mi dea siguranța existenței mele. Animalele lipsite de această facultate — de cugetare — există fără să-și dea seama de existența lor. Prin urmare eu n'aș ști nimic de existența mea dacă n'aș putea cugeta. Deci *întâi cuget și numai după aceea îmi dau seama de existența mea* deși aceasta (existența) este tulpina din care a crescut cugetarea.

„Existența este — deci — baza reală a cugetării, iar cugetarea este baza de cunoaștere a existenței“ (G. G. Antonescu).

În confuzia acestor baze, baza reală și baza de cunoaștere, își au obârșia toate criticile aduse principiului „Cogito ergo sum“, din care însuși Descartes spune ca n'a voit să scoată un silogism care ar glăsuși cam așa: tot ce cugetă, există; eu cuget deci eu exist. Principiul se poate foarte simplu inversa și atunci e așa cum ar vrea criticii. Din „Cogito ergo sum“ îl transformăm în „*Sum cogitans*“ — *sunt fiindă cugetătoare*. Din cele expuse se poate observa că Descartes încearcă a scoate adevărul servindu-se exclusiv de rațiunea sa și înlăturând în acelaș timp, cultura tradiționalistă cu conveniențele ei anemice.

Decretează prinurmare, libertatea absolută a rațiunii de-a găsi adevărul prin ea însăși.

Pe de altă parte în „Discours sur la Méthode“ Descartes afirmă că această putere de a găsi singură adevărul, nu e o

„Însușire naturală tuturor oamenilor“. Deosebirea mare dintre oameni din punct de vedere al rațiunii, nu se datorește eredității ori altor considerente ci mai mult influenței pe care educația o exercită asupra sufletului.

Din conexarea acestor două afirmațiuni ale lui Descartes — puterea rațiuni de-a găsi adevărul prin ea însăși și atribuirea în mod egal a acestei puteri la toți indivizi — rezultă următoarele două consecințe pedagogice.

1. Dacă rațiunea e capabilă de a găsi singură adevărul, atunci scopul suprem al educației va fi, nu transmiterea unui quantum limitat de cunoștințe, ci influența acestor cunoștințe asupra sufletului, pe care viața trebuie să-l găsească pregătit oțelit.

Deci în filosofia lui Descartes, găsim *principiul culturii formale*, pe care trebuie să-l avem în vedere și la predarea celor mai nefinseminate lecții.

2. Dacă această forță — rațiunea — o posedă toți indivizii, în consecință, toți trebuie să se împărtășească deopotrivă din binefacerile culturii. Filosofia lui Descartes preconizează deci și *principiul culturii populare generale*, care preocupă astăzi pe toți buni cetățeni.

Aceste sunt consecințele pedagogice pe care le scoatem din filosofia lui Descartes.

De importanța incomensurabilă a acestor principii cari, vor rămâne veșnic actuale, cititorul — nu mă îndoiesc — își dă seama.

VASILE TIBA

HIGIENĂ ȘCOLARĂ.

Ce trebuie să știe o elevă de curs complementar despre îngrijirea copilului mic

Rolul învățătorului (învățătoarei) în viața culturală a satului este de o importanță covârșitoare; și va trebui să devie și mai mare, și mai necesar și mai multilateral, cu timpul.

Acest rol, trebuie să se menifeste, în primul rând, în activitatea școlară a învățătorului, fiind apoi continuat prin urmărirea și îndrumarea fostului elev în viața și manifestările lui de toate zilele. Săteanul n'ar trebui să piardă legătura cu școala niciodată, iar cunoștințele căpătate să fie aplicabile în viața practică, cu îndrumarea dascălului.

Educația săteanului (pe lângă instrucție) trebuie începută din școală. Și în primul rând este nevoie de educație sanitară, căreia din păcate, i se dă atât de puțină importanță în școlile noastre primare.

Această introducere este un fel de prefață pentru un ciclu de articole ce mi am propus a le publica în revista „Crișul Negru“, toate având ca subiect — *educația igienică prin școală, a școlarului și a săteanului.*

În articolul de față, mi-am propus să arăt îndrumările ce pot și trebuiesc date unei fete între 11—14 ani (eleva de curs complementar la școala primară) în cece privește protecția și igiena copilului de prima vârstă.

Această fată de școală este doar viitoare mamă și totuși pleacă din școală fără ca să primească chiar și cea mai elementară îndrumare pentru rolul cel mai de seamă (cel de mamă) ce-l are o femeie în viață.

Știm cu toții că țara noastră ocupă loc de frunte în statistica mortalității infantile din Europa. Știm că 25 %, dintre copiii născuți în întreaga țară, mor în primul an al vieții; iar la adolescență ajung (50 la sută din totalul născuților într'un an.

Dezastrul acesta, aceste mormane de cadavre mici, au o principală cauză ignoranța deplină în cece privește cunoașterea regulilor elementare de igienă infantilă, în mediul nostru rural.

De aci necesitatea absolută de a forma pe viitoarele mame, de a le da noțiunile strict necesare în cece privește protecția și îngrijirea copilului.

Această educație a viitoarei mame trebuie începută în școală și continuată și după școală. Iată activitatea extrașcolară, de o covârșitoare importanță națională, căci în ea rezidă viitorul neamului, pentru o învățătoare. Căci în prezent ea (învățătoarea) este singurul element care poate fi utilizat pentru propaganda și educarea în această direcție, în imensul majorității populației noastre rurale.

Ce cunoștințe pot și trebuiesc date elevelor înainte de terminarea școlii?

Conceptia bizară, că aceste fete, copii fiind, nu trebuiesc educate în direcția puericulturii, deși mai este susținută de unii, mi se pare prea naivă ca s'o mai combat. Dau aci un mic plan însoțit de noțiunile necesare, a lecției de puericultură pentru fetele de școală primară. Plan după care m'am condus și eu în mici conferințe, ținute elevelor de curs complementar, cu ocazia inspecțiilor sanitare a școlilor din Circumscripția mea.

1. *Introducerea.* Aci se va arăta că pentru o fată dela 11 ani în sus a trecut vremea jocului cu păpuși și nu este departe timpul când va purta în brațe o păpușă vie și deci trebuie să învețe cum se îngrijește o asemenea păpușă și ce dorinți are atunci când strigă și plânge; și ce nenorocire este pentru o mamă, care neștiind s'o îngrijească, pierde aceasta păpușă vie — copilul ei.

2. *Ce este puericultura?* Știința, care ne învătă cum să îngrijim copilul mic, cea mai frumoasă între științe, se numește puericultură.

3. *De ce ne mor copiii?*

a) *Considerațiuni generale.* Aci se va arăta că în primul an dela naștere, în satele noastre, moare un sfert din copiii născuți, fiindcă un copil nou născut este mai amenințat și mai nepuținios, decât un moșneag de 80 ani. El (copilul) se naște slab și gol. Nu poate să stea în picioare, nu vede, nu știe să-și aleagă mâncarea; și mama care este chemată să-l hrănească, să-l îngrijească și să-l aperse dă, în felul acesta, viața pentru a doua oră.

b) *Cauze sociale.* Se va arăta pericolul locuinței neigienice neaerisite, murdare; a alcoolismului la părinți ai căror copii se nasc slabi și se dezvoltă nebuni furioși și epileptici; a tuberculozei părinților care contamenează și copilul.

Se va arăta pericolul muncii exagerate și prelungite până la data nașterii, de către mame. Imprejurarea care contribuie la debilitarea copiilor încă în sânul mamei.

c) *Ignoranța mamelor.* Aci trebuie arătat că cel puțin la două treimi din numărul copiilor morți în primul an al vieții, moartea s'ar fi putut evita, dacă mamele ar cunoaște percepțiile de igienă infantilă.

Statistica mortalității în primul an al vieții, este grevată pe două treimi de copii morți în urma turburărilor gastro-intestinale (datorite toate greșelilor de alimentație a copilului) și bolilor aparatului respirator cari sunt deasemenea evitabile ca și cele dintâi.

4. *Principiile de îngrijire ale copilului mic.* Se va insista asupra următoarelor puncte:

a) *Îngrijirea ochilor la naștere.* Ochii copilului trebuiesc spălați imediat după naștere, cu apă fiertă (răcită), picurând în fiecare ochlu și câteva picături de zeamă de lămâie (dacă moașa n'a picurat soluție de lapis), pentru a se evita oftalmia nouilor născuți, care duce la orbire.

b) *Imbăiatul copilului.* Acesta trebuie îmbăiat în fiecare zi, într-o cameră bine încălzită.

În primele săptămâni temperatura apei va fi de 37°, iar mai târziu de 35°. Insistați asupra necesității de a se spăla bine (cu săpun), în fiecare zi, capul copilului, pentru a se evita acele ciste în părul capului, atât de dese la copii de sân, la jară:

După bote, copilul trebuie bine șters cu cârpă moale și caldă, iar toate îndoiturile corpului presărate cu talc.

c) *Imbrăcămintea copilului* să fie călduroasă și potrivită după sezon. Mănuile nu trebuiesc împachate în scutece, ci lăsate libere. Scutecele vor fi schimbate de câte ori sunt udate sau murdărite. Controlul așternutului se face înainte de fiecare sugere.

5. *Alimentația* corectă a copilului este condiția esențială pentru menținerea sănătății lui. Începând cu a treia zi de la naștere (în prima zi copilul nu are nevoie de nici un fel de aliment, iar a 2-zi sunt destule 4-5 sugeri) copilul va suge de 7 ori în 24 ore, la intervale regulate (Din 3 în 3 ore, cu repaos de 7—9 ore peste noapte).

Trebuie o luptă îndârjită contra metodelor de a îndopa copilul cu lapte (ba și alte alimente) de câteori plânge. Se va explica deasemenea că până la vârsta de 6 luni copilul poate fi hrănit exclusiv cu laptele matern, neavând nevoie de nici o alimentație suplimentară.

6. *Locuința.* Copilul va fi ținut într-o cameră curată, bine aerisită și luminoasă. (Ocazie de a combate obiceiul de a locui cu toată familia în tindă, lăsând goasă camera cea mare). În fiecare zi copilul va fi scos la aer și la soare. Soarele și aerul sunt condițiile esențiale de vitalitate și sănătate.

7. *Asistența medicală.* Copilul trebuie dus la medic imediat ce sunt observate semnele anormale în sănătatea și dezvoltarea lui. O boală constatată din timp, se lecuiește mult mai ușor decât una neglijată.

Schema aceasta de prelegere, poate fi desigur și modificată. Poate fi deasemenea împărțită în mai multe lecții, procedându-se la dezvoltarea mai pe larg a câte unui punct mai important.

Apoi, în orele de gospodărie și lucru manual, s'ar putea da elevelor noțiuni practice de îngrijire a copilului mic (îmbăiatul, înfășurarea și schimbarea copilului, cusutul cămășuțelor, flaneluțelor și scutecelor pt. copil etc.).

Ocele întrebuintate la școală pentru studiul puericulturii,

vor fi de un real folos practic și vor contribui, fără îndoială, la rezolvarea rușinoasei și tristei probleme a mortalității infantile la noi în țară, care nu este decât un indicu al inculturii noastre, contribuind la renumele rău al țării și fiind una din cauzele principale a scăderii vigoarei biologice a națiunii, prin risipa capitalului biologic național, care este omul.

Dr. ANTON FEIER
medic Circ. Ciomeghiu Bihor

Negativismul contemporan și generațiile trecute

De câțva timp observăm cu o deosebită plăcere acțiunea întreprinsă de tineretul nostru de toate categoriile, pentru o reimpătrărire rapidă a tuturor ramurilor de activitate. S'ar părea că o lume nouă de indivizi, până mai eri adumbrată de numeroase cauze de temperament social, renaște, având drept scop clădirea unui stat nou, cu totul nou, pe baze puse celor existente, de altă factură decât cea veche.

Nimic de zis, până la un punct elanul tineretului nostru este îndreptățit și ne dă speranța unor zile mai bune. Când însă, acelaș tineret își orientează noile principii doctrinare către zări ideale, dar necercetate de el cu experiența anilor și sub egida distructivismului trecutului încearcă a impune pulsului societății anumite stări de lucruri false, apoi, mărturisim cu regret, tineretul nostru pierde mult, neșpus de mult, din încrederea pe care din fericire ne-a cucerit-o.

O spune aceasta nu un om de „lume veche“ ci un tânăr care s'a înrolat și el în această luptă de regenerare socială.

Și nu ne vom ocupa — după cum s'ar părea — de latura politică, problemă ce se desbate cu prisosință atât în cafenea cât și la fiecare colț de stradă. Nu ne vom exprima dacă noua orientare politică a tineretului românesc sub toate nuanțările sale, este sau nu bine venită în nesigurele timpuri prin care trecem. Aceasta e o chestiune pur pătimăse care nu poate decât să ră-tăcească pe cetitorul nostru de bună credință.

Ceeace avem de remarcat însă este faptul că, în literatura noastră actuală s'au farmat în ultimul timp anumite școli și curentente, unele mai originale decât altele. ținând către o nouă și radicală transformare a mentalității atât a scriitorului, cât și a lectorului.

Cu alte cuvinte, generația noastră caută să se orienteze pur și simplu către noi perspective de artă, impunându-și o spiritualitate aleasă.

Cine a urmărit tot ceea ce s'a scris în ultimii cinci ani în domeniul literelor propriu zise, a putut remarca o serioasă încercare de originalitate individuală — pentruca mai târziu să devină ceva tipic — dirijată de mânuitorii condeiului românesc, dându-ne o literatură nu de ușoară factură substanțială, caracterizată printr'o notă esențială: „sinceritatea“.

N'avem decât să cităm romanul — fiindcă el este genul frecvent al timpului — unui Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Mircea Damian, Camil Petrescu, Dan Petrașincu etc. etc. ca să ne dăm seama de această particularitate introdusă recent în literatură și de curajul începutului de afirmare fățișă.

Numai această singură caracteristică, și ar fi deajuns că în adevărata ei concepție, tânăra generație să îmbrace o stranie ipostază a simțului ei critic.

S'ar putea spune însă pe drept cavânt: „la vremuri noi, ne trebuie oameni noi“. De perfect acord, dar să ni se ierte obieștiunea ce avem a face: nu are ce căuta într'o operă de artă care mai are pretenția de a i se spune „educativă“ vulgarul, care în doza ce se încumbă printre rânduri nu o înalță în așa de mare grad încât să poată fi denumită „celebră“.

Intotdeauna s'a scris așa cum s'a conceput și s'a cetit așa după cum s'a scris; însă bobii acește de surescitare fizică și morală — câteodată exagerați de mari — formează în publicul cetitor curente de protest, cum recent D-l N. Iorga secondat de o întreagă falangă de purificatori ai literaturii, duc o întreagă campanie în contra teoriilor „argheziene“.

Natural, nu vom adopta nici ideia învechită de a păstra literaturii aceeași nuanță și același caracter de acum cincizeci de ani. Evoluția unei societăți impune anumite prefaceri și schimbări absolut indispensabile unei noi orientări spirituale.

Nu înțelegm însă un singur lucru: ferocitatea tineretului nostru revoluționar până la exces până și în lumea literelor.

Scriitorii noștri de o vârstă mai înaintată, sunt trecuți fără nici o concesie pe „linia moartă“. Acestor scriitori, cari din condeiul lor așa îmbătrânit cum este, au reușit să ne dea opere ce vor dăinui deapaururi în literatură, li se contestă autenticitatea scrisului și li se exclude cu desăvârșire chiar propria lor putere de creațiune artistică.

Un moment numai și vom face cunoștință în întregime cu această greșită concepție critică.

Ne vom îngădui să prezentăm cetitorului nostru, cartea d-lui Mihail Ilovici, tânăr scriitor — sau critic cum îi place a i se spune — intitulată: „Negativismul tinerei generații“.

Mai întâiu, cetind-o, vei avea fără doar și poate adevărate momente de revoltă. Alci vei face cunoștință cu noua concepție a tineretului nostru actual, în ceea ce privește literatura. Cel puțin așa relese din paginile cărții: d-sa se pretinde a fi exponentul tinerei generații.

Plecând dela premiza că tot ceea ce e ievechit, e putred și deci sortit peirei definitive, d-l Ilovici lovește rând pe rând cu cnutul atât în Mihail Sadoveanu cât și în Ionel Teodoreanu, dar mai ales în Cezar Petrescu, pe care-l acuză de plagiatură. Spiritul său critic aplică o întreagă serie de considerente crude tuturor acestor scriitori, cari au un singur păcat: acela de a se fi născut înaintea autorului cărții de față. Nu numai atât, toți mânuitorii de condei azi în viață și toți plâsmuitorii de curată slovă românească, scriitori cari odată ne-au înmiresmat cu pagini de rară gingășie, puritate romantică și frumusețe specific națională, sunt trecuți fără cruțare prin filiera incisivă a tânărului nostru, căruia i se refuzase tipărirea lucrării de care ne ocupăm, de toate editurile, ziarele și revistele din țară.

Orice s'ar spune însă, a nega activitatea literară a unui Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Minulescu, Rebreanu, Cezar Petrescu, Teodoreanu și a-i coborî până într'atâta încât să-i vezi plecați la picioarele unei întregi pleiade de novici în ale scrisului, este un lucru destul de nesperios.

Înțelegem — o repetăm — curajul și avântul cu care a pornit tineretul nostru la luptă și-l admirăm chiar; a distruge însă opere ca: Medelenii, Intunecare, Răscoala, Ion, Zodia Cancerului, Crâșma lui Moș Precu etc. etc., și a proslăvi mulțimea de romane ce au invadat piața tratând atâtea și atâtea cazuri patologice unele mai scârboase decât altele, este prea mult...

Ne face impresia că lupta aceasta pornită mai mult dintr'un orgoliu, distanțat de limita de vârstă numai, nu are prea mult serios în structura ei. Este o negare a unui trecut glorios și nimic mai mult.

Nu vom blamă — evident — fecunditatea talentului câtorva scriitor din generația tânără, ci din contră, elogiile noastre le vom îndrepta asupra unui însemnat număr de opere demne de luat în seamă.

Atențiunea noastră trebuie să se oprească asupra acestor valori intelectuale contemporane și să le judece dintr'un anumit punct de vedere: acela al notei de originalitate, specifice unei ere de tranziție.

Și aici vom fi de acord cu d-l Ilovici și vom recunoaște într'adevăr că tânăra pleiadă românească în frunte cu Mircea Eliade, urmând cu Mihail Sebastian, Camil Petrescu, George Mihail Zamfirescu, Horia Oprescu, Ion Barbu etc. își are trasată o conduită pe care o urmează cu perseverență. Da, nu suntem lipsiți astăzi de talente ci dinpotrivă putem spune că literatura zilelor noastre a atins frecvența unei înalte tensiuni și că în viitorul acestor scriitori privim cu o nețărmurită încredere. Fiindcă, de ce n'am recunoaște, aportul adus de ei literelor românești și quantumul de energie impus tineretului nostru, este într'adevăr demn de relevant.

Am dori însă o simbioză specifică, omului de artă. O înmănunchere a tuturor talentelor cari au lăsat istoriei noastre literare perle de o consistență considerabilă. Nu trebuie niciodată să negăm un trecut pe care cu toții l-am savurat într'o pagină din Sadoveanu. Cluj / Central University Library Cluj

Modernismul, în complexitatea-i rigidă, neținând seamă de afecțiuni ca stări alese funcționale, nu vede în paginile lui Teodoreanu sau ale lui Sadoveanu — fiindcă nu poate să vadă — ceea ce ființa noastră dorește să primească. Puritatea frazei lor este înlocuită cu acte naturale, spasmuri de dragoste fiziologică, tragism dinamic. Rațiunea, nimic de zis, le primește așa după cum i se prezintă, le apreciază forma, dar vai!... le înlătură încetul cu încetul, lăsând loc liber „esteticului“ aceluși miraculos sentiment care se naște în noi și pentru noi, cu fiecare adiere a zefirului primăvăratic.

Pe lângă aceasta, trebuie să ținem seama cu toată strictețea cuvenită, de factura sufletească a scriitorului. Cum va putea bunăoară să șcrie Sadoveanu un roman, asemenea „Sângelui“ lui Dan Petrașincu? El a scris „Baltagul“ și ridicându-se deasupra oricărui tragism de mahala ne-a dat fresca identică a altui motiv de creație, ținând seama de trecutul neamului și de comorile poporului său.

Cum vom putea oare pretinde unui Mircea Eliade, emerit intelectual, să-și însușească subiecte din cronicile noastre seculare și astfel să elogieze într'o formă care nu i-ar cadră cu spiritul, timpurile de glorie ale domnitorilor noștri?...

Cronica, pentru modernistul nostru nu este altceva decât un simplu hrisov de arhivă academică și nimic mai mult. Pentru Sadoveanu însă e suflet pur, așternut pe un pergament; e cel mai neîntinat gând de slovă românească.

Pentru a nu da impresia că privim printr'o prismă anumtă desvoltarea noiei literaturi, vom preciză punctul nostru de vedere „prin trecut și tradițune la modernismul binefăcător“.

Savurănd lucrările asupra cărora d-l Ilovici împrască cu noroiu. mărturisim că poate tocmai pentru aceasta -- le vedem mai mândre, mai gingașe și mai de înaltă spiritualitate.

GH. LUȚĂ-DRĂNICEANU

SONETE

pentru TILDA

I.

*Domniță dragă-a visurilor mele Library Cluj
coboară-te o clipă lângă mine
ca 'n vremurile ce au trecut, senine,
stea rătăcită între mări de stele.*

*Privește, ingerul din ceruri vine
cu brațe largi de foc, două inele
să lege inimile noastre 'n ele
ce năpădite-au fost de lungi suspine...*

*De ce nu vii?... căci nopțile sunt albe
și umbre mari ș'aștern pe lângă case;
vino, cu gâtul încărcat de salbe!...*

*Suflarea ta, de-asupra-mi să se lase,
— obragii tăi, maci roșii și flori d'albe,
îmi amintesc că dragostea plecase...*

II.

*Azi seară îmi înnece iubirea 'n vin
iar din pahar, beau lacrimi și durere;
viața mea, a fost ca o părere,
amestec de dulceață și venin.*

*Tu, nu mai vrei, să-mi dai din nou putere
ca să mai gust viața, — nu din plin —
am sufletul de disperat creștin
ce simte 'n el iubirea 'n cet cum piere.*

*Te-aș rechema din lumea de apoi
c'un cuvânt frumos și liber de durere,
— noian de gânduri, grele de noroi...*

*dar văd un vis ce-i prea plin de mistere;
iubirea 'n vin o 'nnec și într'un puhoi
de lacrimi târzii îmi caut mângăere...*

III.

*Sunt cântece de dragoste și moarte
ce instruat-am serilor albastre,
întreaga gamă a iubirii noastre
ce-a răsunit, Domniță 'n, văi, departe...*

*Inimile noastre-s două castru
cu ziduri mari ce 'n veci ne vor desparte
de tot ce 'n lume nu vom avea parte
și-om rătăci pe căile sihastre...*

*Tu te apropii, când și când, cu gândul,
privirile-ți se duc spre altă zare,
luceafăr, tu aștepți, dar nu răsare...*

*Pe-un om, un basm, am auzit spunându-l
c'a fost ce-a fost, un tânăr și o fată
și-acuma nu mai sunt; au fost.... odată....*

V. FLUERAȘ

Din volumul „Pământ și Cer“ gata pentru tipar.

RECENZII:

„Două aspecte noi ale școalei active:“

„Corespondența interșcolară“ și „Poșta clasei“:

RADU PETRE prof. Ditești.

Rivirimentul ce se simte în școala noastră, puțina înviorare, se datoresc cătorva profesori închinați misiunii lor. La curent cu orice inovație științifică, din domeniul psiho-pedagogiei, cutezători în a adapta și încetățeni metode ce s'au dovedit satisfăcătoare aiurea, n'au pierdut niciodată din vedere, de-a le pune la îndemâna învățătorilor, spre a da mai multă viață nouă șc. românești.

Unul din acești puțni, este d. prof. R. Petre de-o activitate și-un entuziasm de invidat. De numele său sunt legate atâtea prețioase realizări în domeniul șc. active. Pas de pas, aceste încetățeniri, ale diferitelor metode de înviorare a școlii noastre, au fost comunicate și celor interesați.

Acum de curând ne-a pus la îndemână „noi aspecte“ și îndrumări în domeniul șc. active: „Corespondența interșcolară“ și „Poșta clasei“.

Printr'o scurtă incursiune face istoricul „coresp. interșcolare“, arată cum a fost comentată și introdusă și la noi de câțiva, în chip sporadic. Un larg capitol rezervă realizărilor sale în acest domeniu, reproducând un număr însemnat din scrisorile, prin care s'au întreținut elevii săi de la șc. de aplicație din Ditești și Măgure-Ilfov, cu cei de la Strâmbului și Râca-Nouă Teleorman, Șc. de aplicație C. Lung — Muscel, T. Jiu și Predal și cei de la Golina-Flămânda — Argeș.

Fundamentul științific al lucrării îl formează Cap. IV. „Temelurile care stau la baza corespondenței interșcolare“, unde d. prof. R. Petre, se dovedește un năntrecut interpretator al documentelor ce prezintă.

Corespondența interșcolară face apel la interesele vii, interioare ale copiilor, la variate isvoare creiațoare lor, ce-l determină la activități libere.

Provoacă entuziasm, aduce noutăți, produce în clasă o dispoziție plăcută și deschide noi orizonturi de muncă. Se pun în mișcare: judecata, imaginația, voința, afectivitatea, se satisface curiozitatea, înclinarea spre creație.

Tot atâtea motive psihologice, care fac din coresp. interșcolară, un strălucit și prețios mijloc didactic-educativ al șc. active.

Interesante sunt și foloasele intelectuale ale acestui mijloc ingenios. Se fac scrisori adevărate, simțite necesare, care fac circuitul firesc al poștei. Este un prețios auxiliar al geografiei și istoriei: copiii cercetează pe hartă localitățile de unde le vin scrisorile, se fac schimburi de vederi, etc. de diferite materiale, necesare ca mijloace intuitive la Șt. Naturale. Cunoștințele din domeniul gramaticii și compunerii sunt învățate cu mult interes practice firesc și cu multă grijă. Se obișnuiesc cu cetirea scrisurii de mână, încurajează desemnul liber, decupajul și l. manual.

Aceleași foloase prețioase le aduce și din punct de vedere social-moral. Stârnește legături de prietenie între elevii diferitelor regiuni și localități, formează, conștiința de solidaritate. Se ajută reciproc cu diferite obi-

ecte și materiale didactice. Deprind reguli de *politefă, punctualitate, creiază lucruri folositoare. Lucrează colectiv : comunități de muncă.*

Din punct de vedere *pedagogic, coresp. interșcolară, este necesară fiindcă prilejuește împrumutări de metode de lucruri, de diferite sugestii, de la o șc. la alta. Pune în activitate instinctele naturale ale copiilor : al colecționării, al crăiației, „deșteaptă emulația și îndemnul la lucru” (pg. 3.)*

Iar din punct de vedere *național, pe lângă că-i face pe elevi să învețe mai cu interes și mai temeinic cunoștințele de geografie și istorie, se desvoltă sentimentul național și prin legătura sufletească de pretenie ce se leagă între ei.*

Atâtea motive serioase și prețioase care-l îndreptăța pe autor să stăruie încetățenirea coresp. interșcolare. Și spre a nu rămâne dator cu nimic, discipolilor săi, în cap. „*Tehnica coresp. interșc.*“ dă și îndrumările necesare de felul cum se poate introduce în orice școală.

O prezentare asemănătoare face și celei de a doua probleme : „*Doșta clasei*“, care este în strânsă legătură cu aceasta. Aceiaș prezentare pe înțeles, cu motivările psiho-pedagogice necesare.

Sunt realizări palpabile, sugeratoare de îndemnuri prețioase pentru orice învățător. Folosirea lor în școală nu necesită noi complicații bănești și didactice, ci numai bună voință și dragoste de școală și rostul ei.

O recomand cu stăruință, încredințat fiind că niciun învățător nu se poate lipsi de aceste foarte prețioase și absolut necesare îndrumări.

Lucrarea a apărut sub auspiciile „Institutului Pedagogic Român“ de sub cond. d-lui prof. G. G. Antonescu. *Library Cluj*

(Se poate comanda la Tip. „Artistica“ P. Mitu — Ditești costă 50 lei)

„Lecturi intuitive“:

I. G. BRATU și STANCU IANCU. (Socec Buc.)

În timpul din urmă, obiectul intuiției a constituit o problemă ce a preocupat mult pe pedagogi. Intuiția este una din axele principale ale școlii active. Și pe drept cuvânt.

Nici până azi nu s-a ajuns în practica zilnică să se dea intuiției importanța cuvenită, să fie realizată în întregime, spre a da randamentul necesar.

La un consens de păreri nici vorbă că nu sunt, nici toți teoreticieni, precum nici toți practicieni. Disputa e încă în toi, argumente interesante și demne de luat în seamă se aruncă și de unii și de alții. Unii înclină spre intuiția în natură, descriptivă, alții spre cea îmbrăcată în haina povestirei.

Se pare că neînțelegerea pleacă de la concepția ce-o are fiecare despre rostul școlii în sine, de spiritul ce-l pun la baza educației. Unii consideră școala ca un laborator care să dea știință, cât mai multe cunoștințe, ceilalți ca o instituție menită să provoace interes, dragoste pentru carte și știință.

Ce este mai curios, e faptul că dela un timp, cei mai neîmpăcați adversari ai predării intuiției sub formă de povestire, au sfârșit prin a alcătui manuale, în care „*lecțiile de intuiție sunt redade sub formă de po-*

vestiri atractive, interesante", este cum ne vestesc și reclamele. Interesant proces ! ? ...

În ce ne privește, considerăm ca cel mai bun procedeu folosit de d. prof. Radu Petre, care a dat rezultate cele mai în conformitate cu spiritul școlii active, respectând tot odată și pornirile și necesitățile naive ale copilului.

Elogiam acum un an, într'o cronică apărută în revista: „Dentru inima copiilor” frumoasa și prețioasă inițiativă a D-lui M. Biciulescu, de a colecționa într'o broșură o parte din compozițiile libere primite cu ocazia concursului instituit de dânsul. Și spuneam atunci că acea broșură: „Copiii și animalele”, poate fi folosită ca lectură în clasă, cum și ca stimulent la compunerile libere.

Lecturi cari să facă din întuiție un studiu plăcut, cari totodată să facă din „carte” ceva dorit, căutat, să provoace dragostea de citit și s'o întrețină, sunt necesare. Dentru toate domeniile, desigur, sunt necesare astfel de lecturi.

De curând d-l prof. I. G. Bratu, cunoscutul autor al vechii metodic — în colaborare cu d. Florian Cristescu — și al mai multor broșuri de lecturi pentru copii, a făcut să apară, în colaborare cu d. Stancu Iancu, inv. la șc. de aplicație Buc., o carte de „Lecturi întuitive”, pentru cls. I. și a II-a primară.

Broșura aceasta cuprinde: descrieri interesante, istorioare plăcute, poezii gingașe, ghicitori și proverbe atractive și hazlii. Dentru fiecare lecție de întuiție, au alcătuit, găsit și preluat una sau mai multe lecturi foarte sugestive și plăcute copiilor.

Felul cum pot fi folosite aceste lecturi autorii precizează: „O parte material poate fi folosit în pregătire, pentru ațajarea interesului; alta, în aplicare pentru a face legătura între cele învățate și viață; iar alta, în cursul predării spre a evidenția și caracteriza unele însușiri ale pasărei sau animalului care se studiază”.

Fiecare propunător este liber să le utilizeze când va voi, în oricare parte a lecției, când va socoti mai util.

Broșura poate fi folosită foarte bine și cu interes și la orele de lectură sau la cele de șezătoare.

Este singura în acest sens și cu atât mai bine venită. Acopere un loc simțit. O recomandăm cu toată stăruința colegilor. (Costă 24 lei).

FLORIAN STĂNICĂ

Cronica revistelor

Revista generală a învățământului se menține, încă, cea mai bună publicație pedagogică din țară. Scrise de cele mai competente și iscusite condee didactice, oferă întotdeauna o lectură suculentă și constituie un prețios ghid, în carieră, pentru corpul didactic. Numărul de care ne ocupăm, 9—10 este onorat de ilustrii colaboratori. I. P. S. Patriarhul Mișon Cristea semnează articolul: „Între știință și credință”; D-l Dr. C. An-

gelescu, Ministerul Educației Naționale, scrie despre: „Menirea universităților românești”: D-l G. Adamescu despre: „Memorizarea poeziilor”; D-l Dr. Hurmuzescu despre: „Universitatea și pregătirea tineretului”. Mai semnează interesante colaborări D-nii C. Kirijescu, Gh. Gutu, Traian Herolu, N. Mihăileanu, Bartolomeu Popescu, Gh. Atanasiu etc. Cronica interesantă și instructivă o susține D-l I. Gabrea, ocupându-se de lucrările D-lor: C. Kirijescu; Istoria Educației fizice. Radu Petre: Două aspecte noi ale școlii active. Corespondență interșcolară și poșta clasei; și C. I. Tomulescu: Educația românească.

În general, un număr bine îngrijit și select alcătuit.

Satul și Școala. Revistă lunară pentru educație și învățământ. Anul VI. — No. 3-4, Noiembrie—Decembrie 1936. Revista D-lor C. Iencica și D. Goga se menține la aceiași înălțime artistică și la aceiași neprețuită valoare pedagogică, pe care am fost obișnuiți să o vedem. În acest număr, D-l Dimitrie Goga scrie un documentat și plin de adevăruri, articol, despre: „Pregătirea învățătorilor”; D-l I. Nisipeanu, publică un fragment din lucrarea D-sale; „Școala psihologică”, D-l Dr. Al. Roșca semnează un articol în care tratează despre; Metoda observației, D-l D. Teodoreanu scrie despre; „Fenomenul cidețic”, iar D-l Gh. Tulbure, despre; „Școala sătească din Ardeal în epoca lui Șaguna, Ana C. Iencica și Dr. Lucia Bologa, prin colaborări de seamă, completează sumarul atât de bogat și de interesant, al acestei prețioase publicațiuni școlare. O bogată cronică susținută de D-l C. Iencica și alți colaboratori, între cari remarcăm numele D-lui Fl. Stănică, încheie acest număr.

O revistă bună! O recomandăm călduros cetitorilor noștri.

Școala noastră. — Revistă lunară de educație — Zalău, anul XIII No. 10. Dir. Mărgineanu. O prețioasă revistă dascălească. Apare și se susține din jertfele învățătorilor din jud. Sălaj și de neobositul zel al directorului și fondatorului ei, D-l D. Mărgineanu, Mihail Lungeanu, Gr. C. Probașe, Ion Gruiă, etc., cari constituie o suficientă garanție pentru valoarea pe care o prezintă toate problemele pe care le abordează.

Aici, la granița de vest a țării, constituie încă un pilon de rezistență și un organ de afirmare națională.

Iconar — Cernăuți — Anul II. No. 4 Decembrie 1936. Revista D-lor Mircea Străinul și Liviu Rusu, care ne-a oferit prilejul să ne ocupăm de dansa și în alte ocazii, aduce întotdeauna o proză viguroasă, susținută de cele mai tăioase condeie, cari se împletește diafan cu firele de aur ale celei mai autentice poezii. Trebuie să remarcăm extraordinară muncă pe care o depune la redactarea acestei tribune naționaliste, tumultuosul și năvalnicul suflet a lui Mircea Străinul. Proza D-sale presărată de multe ori cu cele mai dure expresii de stil, dar în care se resimte întotdeauna cele mai sincere accente de revoltă, împotriva turpitudinilor (de toată natura) pe cari le întâlnim la tot pasul, este singur, savurată de toți admiratorii D-sale. Cartea poștală pe care ne-a trimis-o n'a rămas fără răspuns! dar s'a pierdut, odată cu schimbările cari au survenit la redacția noastră. Am primit volumul D-sale și al lui Gh. Drumur. Într'un număr apropiat ne vom ocupa cu dănsule. Remarcăm și colaborarea D-lui V. Cosma, fiul lui G. Cosma, colaboratorul nostru.

O călduroasă urare de izbândă și o frățescă înbărbătare!

Dămăntul — Călărași — Anul V. Nr. 150—151—152. — Revista D-lui Eugen Cialăc ne prezintă și de data aceasta un material ales și — mai ales — o cronică vie și susținută cu suculentă vervă. În ultimile numere primit la redacție am reținut colaborările D-lor: P. Seicaru, Teodor Rășcanu, Mihail Chiroagă, Ștefan Vlădescu, Coca Farago, Neagu Rădulescu, Sandu Teleagen, Octav Șuluțiu, etc.

O revistă bună, care folosind colaborările prețioase pe care le are, ar putea deveni și mai bună!

Sănătatea — București — V. Str. Triunfului 7 Anul XXIV Nr. 11 Ian. 1937 — apare sub conducerea D-lui Dr. Sigmond — Sigma.

Din sumarul acestui număr, deosebit de interesant notăm câteva titluri: Goana după fericire, Rolul căminului părintesc — Cum guvernează Creerul — Sporturile și viața sexuală a femeiei — A patra maladie sexuală — Sfaturi pentru iarnă — Desvoltarea copilului în primul an de naștere, etc. etc.

Semnează articole, în arest număr, D-nii: Dr. Tovar, Dr. I. St. Furtună, conf. Dr. A. Radovici, profesor Dr. Minovicu, General Dr. Al. Papiu, Dr. Sigma, Vasile Militaru, Const. Barcaroiu etc.

Numeroase sfaturi, îndrumări, articole speciale de Anul Nou, fac din acest număr o lectură din cele mai instructive și interesante pentru tineri și bătrâni, bărbați și femei.

Curierul. Liceului Sfinții Petru și Pavel — Ploești — Anul XV. Nr. 1. O revistă școlărească. Apare la Ploești sub conducerea profesorilor dela liceul Sf. Petru și Pavel, în frunte cu prof. D. Munteanu Râmnic — Îndrumarea tineretului spre astfel de ocupații, în locul lecturii de romane senzaționale, cari le falsifică sufletul, nu poate decât să ne bucure. Fără să mai amintim că se dă cu acest prilej, ocazie, tinerelor elemente, cari vor forma pătura conducătoare de mâine, să se afirme serios, pe toate tărâmurile.

Vom urmări cu plăcere această publicațiune și avem speranța că ne va mai oferi prilejul să ne ocupăm și mai pe larg de dânsa.

Am mai primit la redacție :

Satul — revistă de cultură pentru popor. Apare la București sub conducerea D-lui Andrei Udrea. De lângă revista „Albina“ aceasta este o a doua publicație care se poate pune cu folos în mâinile țaranului nostru.

Acțiunea Buzăului Dir. Georghe Gh. Pâslaru. Este unul dintre cele mai bine scrise ziare de provincie.

Acțiunea — Roșiori de Vede — Dir. E. D. Petrescu. Prin atitudinea demnă și imparțială, manifestată cu coloanele sale, se ridică pe o treaptă superioară, ca organ de presă, în ținuturile lui Tudor Vladimirescu.

Gorjanul. Apare la Târgul Jiu sub conducerea inimosului om de acțiune Jean Bărbulescu. Prin atitudinea demnă și imparțială, manifestată în coloanele sale, se ridică pe o treaptă superioară ca organ de presă în ținuturile lui Tudor Vladimirescu.

Provincia — Roșiori de Vede. Dir. M. Dimitreanu.

Graiul Nostru — Ziar independent apare la Tighina sub conducerea D. Mohoreanu.

PARTEA OFICIALĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revizoratul școlar Beiuș.

Ordine Circulare

Către toate școlile primare de stat, școli de copii mici și confesionale, de pe raza acestui revizorat școlar.

Nr. 252/937. În vederea examenului de definitivat care se va ține în primăvara acestui an școlar, se pune în vedere tuturor învățătorilor cari urmează să se prezinte la acest examen, să ne înainteză cererile pentru a fi înscriși pe tabloul ce se va alcătui în acest scop. Având în vedere că până la această dată, Ministerul încă nu a decis dacă vor avea drept să se prezinte la examen și învățătorii cari la data de 1 Aprilie 1937 au numai 3 ani de funcționare în total, și cu anii de suplinire, sau numai acel cari vor avea trei ani de funcționare efectivă, cu titlu provizoriu, cum prevede art. 118 din lege, ne vor înainta cereri și învățătorii cari intră în categoria întâia, pentru a le avea în evidență la orice eventualitate.

Toți candidații vor avea grija să facă dovada îndeplinirii întocmai a tuturor condițiilor impuse de art. 118 din lege. În acest scop vor anexa la cerere toate actele care să dovedească acest lucru: copiile proceselor verbale de inspecție; o adeverință că a predat la școala primară cu VII. clase cel puțin un an; o adeverință că a ținut în ordine carnetele individuale ale elevilor și a ținut la zi textele de pregătire a lecțiilor; o adeverință că au luat parte cel puțin la 15 șezători culturale și au ținut cu aceste ocazii cel puțin 6 conferințe cu caracter local (cultural, social, economic); o adeverință că au făcut coruri cu elevii și o adeverință că au predat: învățătorii lucrul manual sau practica agricolă cu băieții, iar învățătoarele lucrul de mână și gospodăria cu fetele, conform programei analitice. Aceste adeverințe se vor elibera de către directorii de școli, iar acolo unde candidatul este singur la post, se vor elibera de către Revizoratul școlar, pe baza registrelor și a tuturor scriptelor, cari ni se vor prezenta în original.

Se trage tuturor atențiunea că fără îndeplinirea acestor condițiuni nici un inv. nu va putea fi înscris la examen.

De asemenea se atrage atențiunea tuturor candidaților cari nu și-au întocmit încă statele personale din cari să se poate constata continuitatea în serviciu, să procedeze de urgență la complectarea lor, cunoscând că acei cari nu le vor avea întocmite în regulă, deasemenea nu vor avea drept să se prezinte la examen.

Nr. 253/937. Se aduce la cunoștința tuturor învățătorilor că, D-1 prof. Andrei Crăciun dela Oradea, a scos de curând de sub tipar 2 broșuri intitulate: „Al cui e Ardealul“ și „24 Ianuarie“, în cari ca într'un film sgu-duitor. apare întreg trecutul Românilor și mărețele lupte date de dânsli pentru înfăptuirea României Mari. Având în vedere că aceste broșuri costă fiecare numai modesta sumă de 12 lei, iar prin conținutul lor deosebit de interesant, constituiesc un prețios îndrumător pentru învățătorii la conferințele pe cari le au de ținut. la șezătorile pe cari le organizează. cât și la cercurile culturale, le recomandăm călduros pentru a fi cumpărate, atât de

D-nii învățătorii personal, cât și pentru comitetele școlare. Odată cu distribuirea salariilor pe Ianuarie, fiecare delegat va avea la dispoziție numărul de broșuri necesare, iar acei învățătorii cari le vor cumpăra, vor achita prețul lor pe loc.

No. 254/937. Se aduce la cunoștința tuturor directorilor de școli și secretarilor comitetelor școlare, că la cancelaria noastră se găsește tabloul: „Primul ajutor, măsuri de ajutor în caz de războiu aerocimic”. Acest tablou este de o covârșitoare importanță pentru inițierea populației civile asupra primelor mijloace de apărare, într'un viitor războiu, care în situația tulbură de azi, poate deveni oricând iminent. Acei cari vor voi să-l cumpere, pentru comitetele școlare, ne vor înainta comenzile. Costul tabloului este 80 lei.

No. 141/937. Avem onoare a Vă face cunoscut că Onor. Serviciul de învățământ Local Oradea, prin ord. No. 73/937, a aplicat pedeapsa „avertismentul” D-nei Lucreția Voinescu dela școala primară com. Harale, jud. Trei-Scaune, pentru atitudinea lipsită de respect față de D-l revizor din Beluș, prin cererea înregistrată la acest revizorat sub No. 5392/936.

No. 259/937. Vi se comunică în copie avizul gărei C. F. R. Beluș, pentru luare la cunoștință și conformare întocmai: „În conformitate cu ord. Direcțiunii Generale C. F. R. No. 194236 R. A. 1937, se aduce la cunoștință că viza carnetelor de identitate pe C. F. R. pe anul 1937, ale funcționarilor și pensionarilor de stat etc. este valabilă numai dacă sunt aplicate pe carnete timbrele de circulație pentru fondul național al drumurilor”. Șeful stației, ss. Donea.

Aceste timbre înlocuiesc recipisele eliberate de Administrațiile Financiară și se vor putea procura dela ori ce gară.

No. 255/937. Se aduce la cunoștința tuturor învățătorilor că ședințele cercului cultural regional se vor ține în centrele Beluș și Tinca în prima jumătate a lunii Martie la o dată ce se va fixa ulterior și comunica odată cu programul ședinței.

În dorința de a transforma această periodică manifestație școlară, într'o adevărată sărbătoare a școlii primare din această regiune, am găsit de bine că la serbarea care va încheia debaterile cercului să putem prezenta publicului care ne va urmări, toate realizările mai de seamă, pe teren școlar și extra școlar, pe care le-am înfăptuit. În acest scop invităm pe toți Dnii directori să ne comunice cu cea mai mare urgență, dacă școlile pe cari le conduc pot să contribuie la programul aceleii serbări cu vre-o producție artistică executată de elevi. Vom programa: 1. cele mai reușite coruri pe mai multe voci, 2. dansuri naționale, 3. o piesă de teatru sau diferite monoloage executate de școlari sau chiar de învățătorii, 4. exerciții ritmice, executate în cadrele străjeriei, etc. În consecință toți acei cari au la școlile lor, înfăptuite astfel de realizări artistice, ne vor comunica detaliat modul în care au puțința de a le prezenta la această serbare, pentru a putea să luăm și noi, din vreme, toate măsurile necesare.

Tot pentru acest scop, dar și pentru a realiza o veche dorință a noastră, — înființarea unui cor a învățătorilor din acest revizorat — convocăm toți învățătorii cu aptitudini muzicale din pl. Ceica, Beluș și Vașcău, pe ziua de 11 Februarie a. c. orele 2 p. m., în localul școlii primare de stat din Beluș, pentru a pune bazele acestui cor și eventual, pentru a pași la primile repetiții. D-l Inv. Petru Miheș dela școala primară din Meziad, s'a angajat să furnizeze toate partiturile necesare și eventual, având consensul tuturor, să conducă acest cor.

Învățătorii din pl. Tinca și Beluș, se vor întruni tot în acest scop în ziua de 8 Februarie, orele 2 p. m., în localul școlii primare de stat din Tinca.

Având în vedere importanța acestei inițiative nu ne îndoiim că toți învățătorii îi vor da atenția cuvenită și vor contribui la o cât mai grabnică realizare a ei.

Revizor școlar
CONSTANTIN BORG

Șeful cancelariei
MIRON MECHIU

CRIȘUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: REVIZORATUL ȘCOLAR — BEIUȘ
REVISTA APARE LUNAR, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
DE REDACȚIE

DIRECTOR:
CONST. BORC

SECRETAR DE REDACȚIE:
MIRON MECHIU

ABONAMENTE:
ANUAL — 120 LEI
PENTRU INSTITUȚII 500 LEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ori ce corespondență, ce privește revista noastră, schimbul revistelor și cărțile destinate pentru recenzie se vor trimite pe adresa: Revizoratul școlar Beiuș.

Redacția își rezervă dreptul de a introduce modificările pe cari le crede de caviință, în articolele primite.

Manuscrisele nu se înapoiază. Cele nepublicabile se ard.

Colaborări se primesc până la 10 ale fiecărei luni.
